

PRIPRAVLJALEC

Občina Kanal ob Soči
Trg svobode 23, 5213 Kanal

PREDSTAVNIK NAROČNIKA

ga. Nives Prijatelj, univ.dipl.inž.grad.

NAČRTOVALEC

Struktura

načrtovanje v gradbeništvu in urejanju prostora, trženje Mirna Peč d.o.o.

PROSTORSKI AKT/DEL

Občinski prostorski načrt občine Kanal ob Soči

35 - Obrazložitev

(44_OPA_opn_do\3_priloge_35_obr)

FAZA

dopolnjen osnutek (do)

ŠTEVILKA PROJEKTA

U0902

OZNAKA MAPE-DELA MAPE, ŠTEVILKA IZVODA

I-d/10, 01/01

ODGOVORNI PROSTORSKI NAČRTOVALEC, IŠ

Jože Slak, univ.dipl.inž.arh. ZAPS -0331

ORGANIZACIJSKI VODJA PROJEKTA

Jože Derganc, dipl.oec.

SKRBNICA PROJEKTA

Sabrina Zaletel, univ.dipl.inž.kraj.arh.

ODGOVORNI PREDSTAVNIK PODJETJA

Jože Slak, direktor

DATUM: _____

KRAJ IN DATUM IZDELAVE
na Škofljici, junij 2010

I. Uvod

Občina Kanal ob Soči je v letu 2008 začela pripravo občinskega prostorskega načrta na podlagi Zakona o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, Ur. l. RS, št. 33/07) in v skladu s podzakonskimi predpisi s Sklepom o pripravi občinskega prostorskega načrta Kanal ob Soči. Akt se pripravlja z namenom, da po vsebini v celoti nadomesti prostorske sestavine dolgoročnega plana občine za obdobje 1986 do leta 2000 in srednjeročnega plana občine za obdobje 1986 do leta 1990, dopolnjevanje do leta 2004.

Občinski prostorski načrt Občine Kanal ob Soči (v nadaljevanju OPN Kanal 09 oz. OPN) zagotavlja pravne podlage za prostorski razvoj občine in načrtovanje prostorskih posegov in gradenj objektov. OPN usmerja razvoj občinskega središča in drugih pomembnih naselij v občini ter zagotavlja prostorske možnosti skladnega razvoja podeželskega dela občine, usklajenega prostorskega razvoja občine s sosednjimi območji, omogoča razvoj tržnega gospodarstva, izboljšanje bivalnih razmer in drugih poselitvenih potreb. Hkrati vzpostavlja pogoje varovanja okolja, varstva narave, ohranjanja kulturne dediščine ter razvoja gospodarske javne in družbene infrastrukture.

Pripombe – svet, odbor

- številčenje strani
- Varstvo kulturne dediščine – kostnica v Kanalu
- pobude večje od 5000 m²
- ČHE Avče – DV
- Kambreško pogorje – KANALSKI KOLOVRAT
- razvoj podeželja
- preveč OPPN
- pojasnilo kratic

II. Ocena stanja in razlogi za sprejem akta

Ocena stanja

Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine za obdobje 1986 do leta 2000 in srednjeročnega plana občine od leta 1986 do leta 1990, ki so bile izdelane v prejšnji družbeno ekonomski ureditvi v okviru sistema družbenega planiranja, so bile večkrat dopolnjeване in spreminjane, nazadnje v letu 2004. Nove prostorske potrebe, strokovna spoznanja o možnostih in varstvenih pogojih ter ne nazadnje zakonski okvirji terjajo pripravo novega prostorskega planskega akta na strateški in izvedbeni ravni, ki bo zagotavljal pravno prostorske okvire, možnosti in razmere za materialni in socialni razvoj občine. Podobno velja za veljavne odloke o prostorskih izvedbenih pogojih.

Pravne podlage

Po sprejemu novega področnega zakona Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt – Ur. l. RS, št. 33/07) je župan na temelju 46. navedenega zakona sprejel Sklep o pripravi občinskega prostorskega načrta Kanal ob Soči (Ur. l. RS, št. 79/08). Pravne podlage za pripravo prostorskega načrta občine so bile podane s Pravilnikom o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev

območij sanacije razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Ur. l. RS, št. 79/07 z dne 30. 10. 2007) ter drugimi podzakonskimi predpisi..

Razlogi za sprejem akta

Priprava novih prostorskih aktov občine je vsebinsko potrebna zaradi zagotavljanja prostorskih možnosti za bivanje, gospodarski razvoj, gradnjo objektov, omrežij in naprav gospodarske javne in družbene infrastrukture ter izvajanje ukrepov za izboljšanje stanja okolja ter na področju varovanja narave in kulturne dediščine. OPN je potreben zlasti za omogočanje razvoja Kanala, Deskel in drugih naselij v osrednjem poselitvenem območju v dolini Soče ter v drugih delih občine in odročnejših naseljih. Potreben je tudi zaradi usklajenega prostorskega razvoja občine s sosednjimi območji, omogočanja razvoja gospodarstva, izboljševanja bivalnih razmer ljudi, varovanja okolja, varstva narave, ohranjanja kulturne dediščine ter razvoja gospodarske javne in družbene infrastrukture.

Priprava akta je potrebna tudi zaradi preverjanja, usklajevanja in uresničevanja razvojnih potreb in investicijskih namer fizičnih in pravnih oseb, za katere prostorske pogoje zagotavlja občina Kanal. V času od sprejema zadnjih sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin veljavnega družbenega plana v letu 2004 so občani, gospodarski subjekti in druge organizacije občini posredovali vrsto razvojnih pobud v obliki vlog za spremembo namenske rabe, pogojev in načina urejanja prostora.

Namen priprave akta in njegov pomen

Temeljni namen priprave akta je izdelati pregleden, strokoven, uporaben in razvojno naravnani prostorski planski akt ter tako v občini zagotoviti celovito urejeno in pregledno pravno stanje prostorskih aktov ter k trajnostnemu razvoju naravnani temeljni prostorski načrt občine. Ob tem je pomembno, da bo nov prostorski načrt uveljavil zahteve Zakona o prostorskem načrtovanju, ki se nanašajo na sanacijo razmer v prostoru na območjih razpršene gradnje, razpršene poselitve, izkoriščenosti prostorskih rezerv, prenove obstoječega stavbnega fonda in glede izpolnjevanja pogojev za nove posege v prostor.

S sprejemom odloka o OPN Kanal 09 se nadomesti Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Nova Gorica za obdobje 1986–2000 (Uradno glasilo občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin št. 1/87, 3/90, 1/93, Uradne objave časopis Primorske novice 22/99) ter Občine Kanal ob Soči (Uradne objave časopis Primorske novice 22/99) in prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana občine Nova Gorica za obdobje 1986–1990 (Uradno glasilo občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin št. 7/87, 3/90, 1/93, Uradne objave časopis Primorske novice 32/96) ter Občine Kanal ob Soči (Uradne objave časopis Primorske novice 22/99 in 29/04). Prav tako se s tem aktom nadomestijo prostorski izvedbeni akti občine, ki so zastareli oziroma jih zakon odpravlja in sicer:

- Odlok o zazidalnem načrtu Kanal – sever, Projekt p.o. Nova Gorica, februar 1979
- Odlok o prostorsko ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora (občina Nova Gorica), Projekt d.d., Nova Gorica, februar 1994 (Uradno glasilo Občine Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin, št. 6/94)
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o splošnih PUP za posege v prostor v občini Nova gorica (Uradno glasilo, št. 9/87, 11/87), ki velja za Občino Kanal ob Soči (PN; Uradne objave, št. 18/05)

- Odlok o spremembah in dopolnitvah splošnih PUP za posege v prostor v občini Nova Gorica, za občino Kanal ob Soči za območje Salonita Anhovo (Odlok o PUP Salonit Anhovo), (Primorske novice, Uradne objave, št. 45/05)

Pomen akta

Občina kot najpomembnejši in najodgovornejši nosilec razvoja v prostoru mora zagotoviti ustrezne pogoje za razvoj dejavnosti tako, da je ta medsebojno skladen in uravnotežen. Pri tem je občina v vlogi skrbnika prostora dolžna usmerjati prostorski razvoj tako, da je varovan javni interes. Njena prvenstvena naloga je zagotavljati razvoj in varovanje javnega prostora. Svoje naloge lahko najbolj učinkovito opravlja le s kakovostnimi prostorskimi dokumenti. Obstoječe stanje glede prostorskih aktov občine je bilo do priprave novega prostorskega načrta razmeroma slabo, saj so obstoječi dokumenti zastareli in preživeti, njihova vsebina pa ne zagotavlja celovitega planiranja na makro in mikro ravni (naselja, deli naselij, ulična mreža), ne vzpostavljajo ustreznih razmerij urbanega prostora do krajine in ne usmerjajo ter varujejo na primerni ravni javni prostor (mreža javnega prostora, njegova regulacija in zagotavljanje ustrezne hierarhije). Posledica takšnega stanja je pojav deloma stihijskega dogajanja v prostoru, odsotnost kakovostnega celovitega urbanističnega načrtovanja in arhitekturnega oblikovanja pri gradnji objektov ter pogosto zanemarjeno stanje javnega prostora.

Ključni pomen novega prostorskega načrta je prav v tem, da rehabilitira vlogo občine kot usmerjevalke prostorskega razvoja, skrbnice sfere javnega ter varuhinjo kakovosti naravnih in ustvarjenih vrednot. Hkrati ta akt omogoča uresničevanje individualnih pobud in realizacijo namer investitorjev tako, da se z uveljavljanjem urbanotvornih načinov gradnje izboljšuje stanje v prostoru. To izboljšanje bo lahko med uveljavitvijo akta v daljšem časovnem obdobju ob uresničevanju načrtovanih ureditev razvidno skozi večjo urejenost javnega prostora, prometno propustnost mesta in drugih naselij, celostno urbanistično in arhitekturno podobo posameznih delov in celote naselij, kakovostno oblikovanje stikov urbanega in naravnega prostora, sanacijo degradiranega prostora, poudarjeno vlogo zelenih površin itd. Pravo vrednost akta bo mogoče prepoznati skozi strateško usmerjanje k vrednotam trajnostnega razvoja, ki se bodo lahko odražale v načrtni in zmerni rasti mesta in drugih naselij in predvsem v njihovi kakovostni notranji preobrazbi.

III. Postopek sprejemanja akta

Začetek postopka

OPN je začel nastajati s sprejemom sklepa župana v letu 2008 in v času, ko še niso bili sprejeti vsi podzakonski predpisi, zato je bilo delo na pripravi akta deloma oteženo. Za pripravo akta je bilo izbrano podjetje Struktura d.o.o., ki je dobilo pooblastilo za pridobivanje smernic in mnenj ter za opravljanje drugih nalog pri vodenju postopkov.

Celostna presoja vplivov na okolje (CPVO)

Del naravnega prostora občine se nahaja na območju varovanja narave zato bo v postopku priprave in sprejemanja akta potrebno na podlagi odločbe Ministrstva za okolje in prostor št. 35409-190/2009/JL z dne 08.07.09 izvesti celovito presojo vplivov na okolje. Sestavni del postopka je izvedba presoje sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na naravo na varovanih območjih. Podlaga za presojo je revidirano okoljsko poročilo.

Priprava strokovnih podlag in njihova predhodna predstavitev (razstava)

Občina na začetku postopka ni razpolagala s sistematično in celovito pripravljenimi strokovnimi podlagami iz postopkov priprave prostorskih sestavin družbenega plana in njegovih sprememb v preteklosti. Posamezna gradiva, ki so bila predana kot vhodna gradiva na začetku priprave, so po vsebini obravnavala specifične probleme ali posamezne manjše prostorske enote. Zato so bile v začetni fazi postopka izdelane celovite strokovne podlage ob upoštevanju izhodišč iz nadrejenih prostorskih aktov (Strategija prostorskega razvoja Slovenije in Prostorski red Slovenije). Strokovne podlage se med postopkom priprave akta dopolnjujejo vse do faze dopolnjenega osnutka akta. V občini je bila še pred javno razgrnitvijo akta izvedena javna predstavitev strokovnih podlag, ki so bile v pretežnem delu že izdelane v času nastajanja osnutka akta.

Izdelane strokovne podlage predstavljajo sistematično pripravljeno gradivo, ki celovito obravnava prostor, gospodarsko in družbeno dejavnost ter socialno stanje v občini. Strokovne podlage so izdelane kot dolgoročno uporaben sistem podatkov s področja poselitve, ki ga je mogoče v prihodnosti nadgrajevati. Gradiva bodo v polni meri uporabna tudi v prihodnosti pri pripravi vseh nadaljnjih sprememb in dopolnitev osnovnega akta, kot tudi pri obravnavi parcialnih prostorskih problemov in pri podrobnejših prostorskih ureditvah.

Opravljenе faze postopka

V doslej opravljenih postopkih so bile izvedene naslednje faze:

- sprejet sklep o začetku priprave akta (avgust 2008)
- izdelava strokovnih podlag
- izdelava Urbanističnega načrta Kanal in Urbanističnega načrta Deskle, ki vključuje naselja Deskle Anhovo, Robidni Breg in Ložice (marec 2009),
- izdelava osnutka OPN za pridobivanje smernic (junij 2009)
- pridobivanje smernic nosilcev urejanje prostora (november 2009)
- usklajevanje akta s smernicami nosilcev urejanja prostora (januar 2010)
- priprava okoljskega poročila in dopolnjenega osnutka akta (februar 2010)

Na podlagi pridobljenih smernic se bo nadaljevala priprava dopolnjenega osnutka akta in okoljskega poročila za javno razgrnitev. V tej fazi priprave akta bo potrebno usklajevanje vsebin akta v delu predvidenih planskih sprememb s smernicami nosilcev urejanja prostora.

IV. Način priprave akta

Vhodna gradiva, strokovne podlage, razvojne pobude – vloge

Pri prevzemu naloge je izdelovalec akta prejel veljavni prostorski planski akt, veljavne prostorske izvedbene načrte, vloge, pobude in predloge fizičnih in pravnih oseb ter vrsto strokovnih gradiv kot vhodna gradiva za pripravo OPN. Pomembnejša vhodna gradiva, upoštevana kot sprejeti dokumenti občine ali regije, ter gradiva strokovne narave, so poleg veljavnih prostorskih aktov še Regionalni razvojni program Goriške regije in načrti razvojnih programov občine.

Strokovne podlage

Namen strokovnih podlag je zagotoviti kakovosten in trajnostno naravnani prostorski razvoj s katerim se na eni strani spodbuja in usmerja gospodarski in socialni razvoj občine in na drugi vrednoti in varuje trajne kakovosti naravnega in bivalnega okolja. Zato je bilo pomembno in potrebno, da so bila na začetku strokovnega dela postavljena jasna merila za merjenje kvalitete prostora in kasnejša priprava odločitev.

Ob smiselnem upoštevanju zakonskih določil (19., 40. in 47. člen ZPNačrt) in Prostorskega reda Slovenije kot nadrejenega prostorskega akta, ki opredeljuje vrste in vsebine strokovnih podlag, so bile izdelane posamezne strokovne podlage na ravni občine Kanal ob Soči ter del na ravni naselij:

- Ocena uporabnosti vhodnih gradiv (Struktura, d.o.o. Mirna Peč, november 2008),
- Analiza razvojnih možnosti (Demografija, naselbinska mreža in gospodarstvo, ključni strateški problemi in predlog strateške programske usmeritve občine Kanal ob Soči), (Koda, d.o.o., Ajdovščina, september 2008),
- Komunalna študija v občini Kanal ob Soči, (TerraGIS, d.o.o., Ljubljana, marec 2009),
- Lokalni energetske koncept občine Kanal ob Soči, (GOLEA, Šempeter pri NG, februar 2009),
- Osnovni podatki o naravnih značilnostih prostora občine Kanal ob Soči in analiza krajine (Struktura, d.o.o., Mirna Peč, marec 2009),
- Analiza in ocena vloge občine v širšem prostoru (Struktura, d.o.o., Mirna Peč, april 2009),
- Študija ranljivosti prostora (Struktura, d.o.o., Mirna Peč, november 2008),
- Analiza stanja v prostoru in analiza teženj prostorskega razvoja na področju poselitve (tematske in integralne analize), (Struktura, d.o.o., Mirna Peč, marec 2009).

Poleg navedenih vsebin je bil izdelan še urbanistični načrt (UN) za naselje Kanal in UN Deskle za naselja Deskle, Anhovo, Robidni Breg in Ložice. UN sta temeljna podlaga za pripravo strateškega in izvedbenega akta za pomembnejša naselja v občini. Upoštevana so bila tudi številna druga vhodna predhodno izdelana gradiva z različnih področij, ki obravnavajo območje občine.

Izdelane strokovne podlage so skozi ugotovljene kakovosti in vrednotenje prostora postavile izhodiščna merila za obravnavo vlog za spreminjanje namenske rabe, načina in pogojev urejanja prostora. Ob tem so bile s strani izdelovalca akta pripravljavcu predlagane dodatne pobude v smislu sanacije planskega akta s popravki plana in uskladitvijo z dejanskim stanjem ter korekcije neprimernih rešitev. Naloga izdelovalca strokovnih gradiv za pripravo novega prostorskega plana občine je bila, da izdela strokovna merila in nato opravi presojo utemeljenosti predlaganih sprememb z vidika danih prostorskih možnosti in ob upoštevanju vseh omejitvenih dejavnikov ter razvojnih potreb v prostoru. Zato je bila vsaka vloga obravnavana posebej in do nje zavzeto stališče z obrazložitvijo.

Urbanistični načrt

Na podlagi izdelanih strokovnih podlag so pred začetkom priprave UN za osrednji poselitveni in razvojni prostor občine za Kanal ob Soči ter za Deskle z bližnjimi naselji Ložice, Robidni Breg in Anhovo pripravili tudi posebna izhodišča in usmeritve za pripravo UN na podlagi predhodnih prostorskih analiz. To območje je najgosteje

poseljeno, saj na njem živi skoraj polovica vsega prebivalstva občine, v njem je lociranih večina delovnih mest, gospodarskih zmogljivosti, objektov, naprav in omrežij družbene in gospodarske javne infrastrukture ter vse ključne funkcije oskrbe prebivalstva s storitvami družbenih in upravnih dejavnosti. Urbanistični načrt je bil za to območje občine osnova tako strateškemu kot izvedbenemu delu OPN. Vsebine UN se v fazi dopolnjenega osnutka izdelajo v dveh variantnih rešitvah.

Smernice NUP

K podaji smernic so pozvani naslednji nosilci urejanja prostora – v skladu s sklepom o pripravi akta:

1. Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor,
2. Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, Urad za okolje,
3. Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, Urad za upravljanje z vodami, Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana,
4. Ministrstvo za obrambo, Uprava za zaščito in reševanje, Vojkova cesta 61, 1000 Ljubljana,
5. Ministrstvo za obrambo, Direktorat za obrambne zadeve, Urad za civilno obrambo, Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana,
6. Ministrstvo za promet, Langusova 4, 1000 Ljubljana,
7. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Sektor za sonaravno kmetijstvo, Oddelek za kmetijski prostor, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana,
8. Ministrstvo za gospodarstvo, Kotnikova 5, 1000 Ljubljana, (za področje blagovnih rezerv in notranjega trga)
9. Ministrstvo za kulturo, Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana,
10. Ministrstvo za šolstvo in šport, Kotnikova 38, 1000 Ljubljana,
11. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Kotnikova 5, 1000 Ljubljana,
12. DRSC, sektor za planiranje in analize, Tržaška 19, 1000 Ljubljana,
13. Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Nova Gorica, Delpinova 16, 5000 Nova Gorica,
14. Komunala Nova Gorica d.d., Cesta 25. junija 1, 5000 Nova Gorica,
15. Zavod za gozdove, PE Tolmin, Izpostava Nova Gorica, Vipavska cesta 57, 5000 Nova Gorica,
16. Zavod za ribištvo Slovenije, Župančičeva 6, 1000 Ljubljana,
17. Javna agencija za železniški promet, Kolodvorska 11, 1000 Ljubljana,
18. Elektro Primorska, PE Nova Gorica, Erjavčeva 22, 5000 Nova Gorica,
19. ELES, Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana,
20. Telekom Slovenije, Stegne 19, 1000 Ljubljana,
21. Geoplin plinovodi, Cesta Ljubljanske brigade 11, 1000 Ljubljana,
22. Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Nova Gorica, Delpinova 16 5000 Nova Gorica,
23. Občina Kanal ob Soči, Režijski obrat
24. Občina Kanal ob Soči – za področje gospodarstva, družbene javne infrastrukture lokalnega pomena, turizma, kmetijstva, prometa, vodooskrbe, zbiranja in čiščenja komunalnih vod in druge infrastrukture lokalnega pomena,
25. Drugi nosilci urejanja prostora, organi ali organizacije, za katere se naknadno izkaže, da jih je v postopek treba vključiti.

MOP je s pozivom za podajo smernic določil še druge nosilce urejanja prostora državne ravni in sicer:

- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana,
- ARSO, Urad za upravljanje z vodami, Sektor za vodno območje Jadranskega morja, Oddelek povodja reke Soče, Cankarjeva 62, 5000 Nova Gorica (za področje rabe in upravljanja z vodami),
- ARSO, Urad za meteorologijo, Vojkova 1b, 1000 Ljubljana (za področje meteorologije),
- MOP, Dunajska 48, 1000 Ljubljana, (za področje varstva okolja – čistilne naprave, odlagališča odpadkov),
- Zavod RS za varstvo narave, Dunajska 22, 1000 Ljubljana (področje ohranjanja narave),
- Ministrstvo za promet, Direktorat za civilno letalstvo, Langusova 4, 1000 Ljubljana,
- Ministrstvo za promet, Direktorat za železnice in žičnice, Langusova 4, 1000 Ljubljana,
- Direkcija RS za vodenje investicij v javno železniško infrastrukturo, Kopitarjeva 5, 2000 Maribor,
- Slovenske železnice d.o.o., Področje za nepremičnine, Kolodvorska 11, 1506 Ljubljana,
- Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za energijo, Kotnikova 5, 1000 Ljubljana (za področje energetike),
- Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za energijo, Sektor za rudarstvo ter koordinacijo upravnih postopkov, Savska cesta 3, 1000 Ljubljana (za področje mineralnih surovin),
- Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za turizem, Kotnikova 5, 1000 Ljubljana,
- Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za elektronske komunikacije, Kotnikova 5, 1000 Ljubljana,
- Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za podjetništvo in konkurenčnost, Kotnikova 5, 1000 Ljubljana (za področje podjetništva),
- Ministrstvo za zunanje zadeve, Direktorat za evropske zadeve in politično bilateralno, Prešernova cesta 25, 1000 Ljubljana (za področje zunanjih zadev – za obmejne občine),
- Ministrstvo za notranje zadeve, Štefanova 2, 1000 Ljubljana, Sekretariat MNZ, Štefanova ulica 2, 1000 Ljubljana (pristojno za obmejni – državni pas).

Okoljsko poročilo

V postopku priprave akta je Ministrstvo za okolje in prostor odločilo, ali je potrebno za nov prostorski akt izvesti celovito presojo vplivov na okolje. Sestavni del postopka bo v primeru odločitve tudi izvedba presoje sprejemljivosti vplivov izvedbe plana v naravo na varovana območja. Okoljsko poročilo za izvedbo celovite presoje vplivov na okolje in presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje, vključno z dodatkom za presojo vplivov na varovana območja. Za okoljsko poročilo bo potrebno na podlagi izdane odločbe MOP št. 35409-190/2009-JL opraviti tudi revizijo okoljskega poročila.

Vključevanje javnosti

V dosedanjih fazah priprave akta je bila posebna pozornost posvečena tudi komunikaciji z javnostmi v smislu izmenjave mnenj, pridobivanja in posredovanja informacij ter stališč. Tako so bile širši javnosti pred izvedbo javne razgrnitve še v fazi priprave osnutka akta predstavljene strokovne podlage. Informacije o posameznih fazah postopka so bile javnosti predstavljene preko sredstev obveščanja in informacij organom občine. Dopolnjen osnutek OPN se z vsemi obveznimi prilogami in okoljskim

poročilom posreduje v enomesečno javno razgrnitev. Pripombe, mnenja in predlogi bodo v skladu s sprejetimi stališči občine upoštevani v nadaljnjih postopkih priprave in sprejemanja akta.

Sestavine akta

OPN je izdelan na ravni dopolnjenega osnutka akta za pripravo okoljskega poročila in javno razgrnitev. Sestavljajo ga strateški del, izvedbeni del in priloge v tekstualni obliki in grafičnih prikazih. Strateški del določa izhodišča in cilje prostorskega razvoja občine, zasnovo prostorskega razvoja, zasnovo gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena, usmeritve za razvoj poselitve in za celovito prenovu, za razvoj v krajini, za določitev namenske rabe zemljišč in usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev. Izvedbeni del akta določa enote urejanja prostora, namensko rabo prostora, območja urejanja gospodarske javne infrastrukture, prostorske izvedbene pogoje ter usmeritve za pripravo občinskih podrobnih prostorskih načrtov. Izvedbeni del odloka je pravna podlaga za izdajo dovoljenj za posege v prostor, razen na območjih, ki se urejajo z občinskimi podrobnimi prostorskimi načrti, regionalnimi prostorskimi načrti ali državnimi prostorskimi načrti.

Strateški del OPN je sestavljen iz besedila, ki je v poglavju 2.0. tega odloka in grafičnih prikazih na naslednjih kartah (v merilu 1:50000):

- Prikazi zasnove prostorskega razvoja občine (_21_str_del_211_zas_pros_raz – 1 list),
- Prikazi zasnove gospodarske javne infrastrukture (_21_str_del_212_zas_gji – 1 list),
- Prikazi okvirnih območij naselij, vključno z območji razpršene gradnje ter prikazi okvirnih območij razpršene poselitve (_21_str_del_213_zas_pos_rg_rp))
- Prikazi usmeritev za razvoj poselitve in za celovito prenovu (_21_str_del_2141_zas_pos_usm – 1 list)
- Prikazi usmeritev za razvoj v krajini (_21_str_del_2142_zas_ost_kraj – 1 list)
- Prikazi usmeritev za namensko rabo prostora (_21_str_del_2143_zas_ost_nrp – 1 list)

Izvedbeni del OPN je sestavljen iz besedila, ki je v poglavju 3.0. tega odloka in grafičnih prikazih na naslednjih kartah:

- pregledna karta občine Kanal ob Soči z razdelitvijo na liste (_221_preg_kar_listi - 1 list, merilo 1:50.000),
- pregledna karta občine s prikazom osnovne namenske rabe in ključnih omrežij gospodarske javne infrastrukture (_222_preg_kar_onrp_gji- 1 list, merilo 1:50.000),
- prikaz območij enot urejanja prostora, osnovne oziroma podrobnejše namenske rabe prostora in prostorskih izvedbenih pogojev (_223_eup_pnrp_pip- 45 listov, merilo 1:5000),
- prikaz območij enot urejanja prostora in gospodarske javne infrastrukture (_224_eup_gji - 45 listov, merilo 1:5000),

OPN ima tudi naslednje priloge:

- izvleček iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije za območje občine Kanal ob Soči (_31_izvl),
- prikaz stanja prostora občine Kanal ob Soči (_32_st_pros),
- strokovne podlage, na katerih temeljijo rešitve (_33_str_pod),

- urbanistični načrt Kanala (_331_un_konc_del in _332_un_podr_del),
- urbanistični načrt Deskel (_331_un_konc_del in _332_un_podr_del),
- usmeritve za izdelavo OPPN (na izvedbeni in strateški ravni) (_333_usmer_PZ_OPPN),
- smernice nosilcev urejanja prostora (_34_sm_mn),
- obrazložitev in utemeljitev OPN (_35_obr),
- povzetek za javnost (_36_pov_jav),
- okoljsko poročilo (_37_por_okolj).

OPN je izdelan in se uporablja v tiskani in digitalni obliki.

Prikaz stanja prostora vsebuje varstvene in druge pravne režime, ki pomenijo omejitve in prepovedi v zvezi z rabo prostora ter posegi vanj in izhajajo iz zakonskih predpisov na področju varstva kmetijskih zemljišč, gozdov, voda, ohranjanja narave, varovanja okolja, varstva kulturne dediščine, zaščite pred naravnimi in drugimi nesrečami, upravljanja z gospodarsko javno infrastrukturo in drugimi predpisi. Podatki iz prikaza stanja se upoštevajo pri načrtovanju posegov v prostor in pri upravnih odločitvah v zvezi z njimi.

Sočasno s pripravo osnutka so bile izdelane strokovne podlage:

- z *vidika poselitve* (Analiza stanja in teženj poselitve za naselja v občini – tematske in integralne analize),
- z *vidika naravnega prostora* (študija ranljivosti prostora, naravne značilnosti prostora),
- z *vidika družbenoekonomskega razvoja* (analiza razvojnih možnosti, vključno z demografsko in ekonomsko analizo, analiza, komunalna študija, lokalni energetski koncept, vloga občine v širšem prostoru),
- *urbanistični načrti* (UN Kanal, UN Deskle z Anhovim, Robidnim Bregom in Ložicami).

OPN po obsegu ni le uskladitev obstoječega plana z novimi predpisi ter obravnava pobud temveč tudi »vsebinska in tehnična sanacija« planskega akta skladno z zahtevami Zakona o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt), Strategijo prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) in Prostorskim redom Slovenije. Prostorski akt je za najpomembnejše območje poselitve izdelan na podlagi urbanističnega načrta tega območja.

V. Obrazložitev ključnih vsebin akta

Doseganje razvojnih ciljev v prostoru

OPN je temeljni akt, razvojni dokument in pravni akt občine, s katerim se ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb v prostoru in varstvenih zahtev določajo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor.

Dokument se nanaša na vse vrste posegov v prostor po ZGO in preostalem pravnem redu v državi v zvezi s posegi v prostor. Merila in pogoji iz PNO se nanašajo na vse vrste posegov v prostor.

Skozi posamezne faze se je izoblikovala usmeritev kot težnja in zavezanost k trem temeljnim dolgoročno naravnanim ciljem: zaveza trajnostno naravnemu prostorskemu razvoju, izboljšanju kakovosti bivalnega okolja ter uresničevanju ključnih razvojnih projektov v regiji.

Trajnostno naravnani prostorski razvoj je osredotočen na razvoj naselij, ki z ohranjenostjo in razvito prepoznavnostjo vzpostavljajo jasno identiteto poselitve v prostoru. V iskanju ustreznih prostorskih rešitev za razvoj poselitve so upoštevana strokovna spoznanja in prevlada javnega interesa.

Pomembno vsebinsko izhodišče načrtovanja prostorskega razvoja občine podajajo razvojni dokumenti, med katerimi sta najpomembnejša Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriška statistična regija) in Načrti razvojnih programov, sprejeti s strani organov občine.

Vizija prostorskega razvoja občine je omogočile uravnoteženo in učinkovito rabo prostora za hitrejši gospodarski, socialni, kulturni in demografski razvoj ter kakovostno bivanje v vseh naseljih občine. V doline spodnje Soče se Kanal vzpostavlja kot središčno naselje sub-regionalnega značaja, ki skupaj z Desklami in gospodarskim kompleksom Anhovo dopolnjuje poselitveno in gospodarsko prostorsko strukturo pomembnih lokalnih središč Severne Primorske.

Prostorski razvoj naselij oz. poselitev mora upoštevati usmeritve za razvoj mest in drugih naselij, racionalno rabo zemljišč in objektov v naseljih, komunalno opremljanje zemljišč ter arhitekturno prepoznavnost mest in drugih naselij. OPN tako zagotavlja prednostno izrabo obstoječih prostorskih rezerv stavbnih zemljišč in zasleduje ekonomsko racionalno izrabo obstoječe in nove grajene komunalne, prometne ter energetske infrastrukture.

Pri razvoju mest in drugih naselij se prednostno obravnava prenova, oblikovanje prepoznavnosti v naseljih, zlasti tistih, kjer se razvija turizem. Ob tem je bilo potrebno obravnavati rabo zemljišč in objektov v naseljih z vidika racionalnosti, smotrnega komunalnega opremljanja in ohranjanja arhitekturne prepoznavnosti mest in drugih naselij.

Pri načrtovanju poselitve so bili upoštevani različni vidiki, pomembni za zagotavljanje dobrih pogojev za bivanje, gospodarski in družbeni razvoj, kot so:

- kakovostna prostorska struktura,
- varčna in učinkovita raba prostora,
- pogoji za zdravo življenje ter druženje in rekreacijo,
- učinkovit in enakovreden dostop,
- konkurenčnost naselij v širšem prostoru,
- zmanjšana ogroženost naselij zaradi naravnih in drugih nesreč,
- ohranjanje biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot,
- ohranjanje kulturne dediščine in
- smotrna raba energije.

Naravne značilnosti prostora

Območje občine Kanal ob Soči je razdeljeno na tri geografska območja, ki se razlikujejo po naravnih značilnostih ali pa so območja sicer istovrstna, vendar fizično ločena z drugim območjem. Ta območja so: Spodnja Soška dolina, Kambreško pogorje in zahodni del Banjšic.

Kambreško pogorje je sredogorski svet med dolinama obmejne Idrije in srednje Soče. Pogorje obsega Kanalski Kolovrat, ki se začneja z vrhom Korada (812 m) in se prek najnižjega sedla pri Kambreškem (515 m) nadaljuje proti severovzhodu do povirja Idrije in Doblarca. Sedlo Solarji loči Kambreško od Livškega Kolovrata.

Banjška planota je okoli 100 km² velika apneniška planota, ki se na zahodu s strmimi pobočji spušča do reke Soče. Planota v celoti visi proti dolini Soče med Desklami in Mostom na Soči.

Na območju občine Kanal ob Soči je reka Soča izoblikovala ozko dolino, ki se nahaja med Mostom na Soči in Solkanom. Dolina je prehodna pokrajina med sredozemskim in alpskim svetom. Soško dolino označuje sam potek rečne struge in enkrat široka drugič ozka holocenska ravnica ob njej, kjer je zgoščeno vse življenje. Dolina se razširi le na posameznih delih, predvsem na območju naselij Avče, Ročinj, Anhovo in Deskle, v preostalem delu pa je izjemno ozka in precej globoka. Na teh razširitvah dolinskega dna se je skoncentrirala poselitev po celotni dolini reke Soče v občini Kanal ob Soči. Pobočja so gozdnata, le na bolj uravnanih predelih so posamezni zaselki. Spodnje soška dolina je tudi v prometnem pogledu prehodna pokrajina.

Glavni vodotok v občini je reka Soča, ki ima v delu toka skozi občino z obeh strani veliko manjših pritokov. Za vse pritoke je značilno, da njihove struge potekajo v smeri geoloških prelomov, pravokotnih na tok Soče. Najpomembnejša sta Doblarec in Avšček. Pomembnejši vodotok v občini je še Idrija, ki na skrajnem zahodnem delu občine teče pretežno ob meji z Italijo.

Prepoznavne značilnosti prostora so pogosti krajinski vzorci, ki se pojavljajo sicer tudi na območju celotne Slovenije, kot so cerkve, obcestna znamenja in kapelice. Posebej značilne so naplavinske terase reke Soče (Ročinjsko polje, Deskle, Kanal, Ložice, Plave ...) z značilno njivsko delitvijo v pravilne trakove ter terasirana pobočja nad Sočo, nastala po krčenju gozda zaradi pridobivanja kmetijskih zemljišč. Dolina Soče ima izjemen pomen kot naravna kakovost s prepoznavnimi značilnostmi z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter naravne kakovosti na ravni Primorske krajine.

Na večjem območju občine Kanal ob Soči so erozijska območja srednje intenzitete in obstoječa žarišča zemeljskih plazov. Na teh območjih se ne načrtuje prostorskih ureditev oziroma dejavnosti, ki te procese lahko sprožijo. Celotna občina se nahaja na območju požarne ogroženosti naravnega okolja, kjer se praviloma ne načrtuje dejavnosti oziroma prostorskih ureditev, ki bi pomenile dodatno tveganje za življenje ljudi ter materialne dobrine in naravo.

Prebivalstvo in značilnosti poselitve

Občina Kanal ob Soči ima 5823 prebivalcev (stanje 30. 06. 2009, vir SI-Stat) (0,30 % vsega prebivalstva v Sloveniji) v 35 naseljih, kar jo uvršča med srednje velike občine.

Poseljena je redkeje (41,4 preb./km²) kot znaša slovensko (100,6 preb./km²) in regijsko povprečje (51,8 preb./km²). Prebivalstvo občine je po starostni strukturi zrelo, saj je največ ljudi v starostni skupini med 50 in 54 let, sledi pa ji starostna skupina med 25 do 29 let. Še vedno je največ ljudi s srednjo, srednjo poklicno in osnovno izobrazbo, kadrov z višjo stopnjo izobrazbe pa je malo (8 %).

Na splošno sodi občina Kanal ob Soči med tiste slovenske občine, kjer v večini naselij prevladuje upadanje števila prebivalcev. V celotnem opazovanem obdobju, to je 135 let, je število prebivalstva upadalo. V zadnjem desetletju, natančneje od leta 2002, se je proces absolutnega upadanja ustavil, v zadnjih letih pa je začelo celo nekoliko naraščati. Med posameznimi naselji obstaja precejšnja razlika. V naselju Kanal je od leta 1971 do 1991 število prebivalcev stalno naraščalo, podobno tudi v naselju Deskle. V tem obdobju je število prebivalcev močno upadlo v naseljih Ukanje, Zapotok in Anhovo, v drugih naseljih je bil upad nekoliko manjši. Od leta 1991 do 2008 je število prebivalcev tudi v Kanalu in Desklah nekoliko upadlo. Naselje z največjim upadom števila prebivalcev je zagotovo Zapotok, precejšen upad pa je značilen tudi za naselja Ukanje, Kanalski Vrh, Lig, Kambreško in Ajbo. Le v štirih naseljih se je so v obdobju od 1971 do 2007 število prebivalcev povečalo oziroma stagniralo: Morsko, Deskle, Kanal in Bodrež. Naselja z rastjo prebivalstva so zgoščena ob reki Soči ter ob glavni prometnici, ki poteka skozi območje in povezuje Posočje z Novo Gorico. Prebivalci občine gravitirajo predvsem v občino Nova Gorica. Ta smer močno prevladuje. Sledita ji občini Ljubljana in Tolmin, v manjši meri pa gravitirajo proti drugim slovenskim mestom. Migracije so pretežno dnevne, vzroki pa so predvsem ekonomskega značaja. Nekaj migracij je tudi zaradi izobraževalnih potreb, kjer pa prav tako prednjači Nova Gorica, kot univerzitetno središče pa Ljubljana. Dokaj obsežne dnevne migracije so posledica slabše stopnje razvitosti terciarnega in kvartarnega sektorja oziroma slabše oskrbne ponudbe. Vseh delovno aktivnih dnevnih migrantov je v občini 1.686, 1.024 pa jih dnevno potuje v druge občine.

Za občino Kanal ob Soči je značilno praznjenje. Najbolj so prizadeta hribovita območja predvsem Banjšic in tudi Kambreškega ter številna izrazito podeželska naselja. Izselsevanje je posledica slabših ekonomskih pogojev za življenje in manjših razvojnih možnosti predvsem mlajše populacije. To vodi k staranju prebivalstva, delovni neaktivnosti in nezmožnosti samoreprodukcije. Posledica tega je, da tamkajšnje prebivalstvo ni zmožno ustvarjati razvojnih jeder, ki bi bila podlaga za gospodarski razvoj občine. Zato občina Kanal ob Soči v svojem celotnem obsegu nima večjega regionalnega vpliva na način, da bi bila s svojo raznovrstno ponudbo privlačni dejavnik v prostoru. V tem pogledu je izjema osrednji del občine v območju Deskel in Kanala, kjer je vzpostavljeno gospodarsko jedro regionalnega pomena. Po drugi strani to pomeni, da je občina privlačna za druge občine predvsem kot bazen razpoložljivega prebivalstva, ki ga želijo izkoristiti s ponudbo delovnih mest, oskrbnih storitev in kvalitetnega bivalnega okolja. Prebivalstvo iz občine Kanal ob Soči je tako prisiljeno v dnevno migracijo v druga okolja. S tem si sosednje občine povečujejo prihodke in pomen v regiji. Krepitev vloge občinskega središča v gospodarskem, družbenem in upravnem življenju je za občane zato izjemnega pomena za zmanjšanje dnevnih migracijskih tokov in zagotavljanje večje kakovosti bivanja v vseh naseljih občine.

Naselja v občini Kanal ob Soči imajo različne stopnje centralnosti, prav tako se stopnja centralnosti razlikuje od stopnje centralnosti v drugih občinah. Naselji z najvišjo stopnjo centralnosti v občini sta vsekakor Kanal in Deskle. Vsa druga naselja dosegajo bistveno

slabšo opremljenost s centralnimi dejavnostmi, tako glede raznolikosti kot številčnosti funkcij, nekatera pa so povsem brez njih. Večina prebivalstva je zaradi naravnih značilnosti prostora skoncentrirana v dolini reke Soče, pretežno v naseljih Kanal in Deskle ter Plave in Ročinj, nekaj več jih je še v naseljih Gorenja vas, Avče, Anhovo, Ložice in Morsko. Večina teh naselij je relativno dobro opremljenih. Zaradi tega kot centralni naselji prednjačita Kanal in Deskle, saj ponujata največ možnosti za delo, izobraževanje in osebni razvoj. Poselitev je relativno neenakomerno razporejena po občini, kar pomeni, da je večina poselitve skoncentrirana v dolini reke Soče, v hribovitih območjih pa je veliko majhnih naselij, ki pa so večinoma delno ali povsem izpraznjena. Kljub temu je le nekaj naselij, kamor prebivalstvo gravitira in jih zato prepoznavamo kot centralna naselja.

Naselja z močnejše izraženo vitalnostjo, ki želijo s poudarjanjem privlačnosti doseči boljšo opremljenost s centralnimi funkcijami, so središča krajevnih skupnosti Ročinj, Kal nad Kanalom, Lig, Avče in tudi Kambreško. Potenciale imajo tudi naselja Bodrež, Gorenja vas, za katere se v zadnjem času povečuje zanimanje in se njihovo število prebivalcev zaradi različnih vzrokov povečuje.

Največja stopnja centralnosti je centralnost občinskega pomena, ki jo ima naselje Kanal. To pomeni, da vloga naselij v širšem prostoru ni izrazita, oziroma, da naselja nimajo posebne privlačne moči (delovna mesta, ponudba storitvenih dejavnosti) za prebivalstvo/naselja zunaj občine. V sosednjih občinah so tudi naselja s subregionalno oziroma regionalno stopnjo centralnosti, h katerim zaradi večje ponudbe gravitira tudi prebivalstvo občine Kanal ob Soči. Takšno naselje je predvsem Nova Gorica.

Kakovost bivalnega okolja je ena temeljnih zahtev in pričakovanj sodobne družbe. V razvoju naselij stopnje kakovosti ne določa samo obseg oskrbljenosti s storitvami gospodarskih javnih služb, prometna dostopnost in komunalna opremljenost zemljišča. V veliki meri jo določajo tudi družbena infrastruktura in dostopnost do storitev na področju zdravstva, socialnih dejavnosti, izobraževanja ter pogoji razvoja novih delovnih mest in možnosti zaposlovanja. Celovitost kakovosti je mogoče ocenjevati tudi skozi odnose in razmerja med urbanim in naravnim prostorom, znotraj naselij pa še posebej v razmerjih med javnim in zasebnim prostorom. Javnemu prostoru mora biti odmerjena in zagotovljena prednostna vloga ter zagotovljena ustrezna vrednost.

Pomembno vodilo za zagotavljanje trajnostne rasti kakovosti bivanja je zato spoštovanje hierarhije naselij ter racionalna izraba njihovih primerjalnih prednosti. Višjo kakovost bivanja ob upoštevanju načel urejanja prostora lahko svojim prebivalcem zagotavljata le Kanal in Deskle, ki lahko svojo središčno vlogo uveljavita v širšem geografskem prostoru.

Za druga naselja v občini se razvoj načrtuje skladno z vlogo v prostoru, pri čemer je treba upoštevati rast prebivalstva, njihove potrebe, zmogljivosti in omejitve prostora. Sodobne zahteve bivalnega standarda in tehnološki pogoji gospodarjenja pogosto terjajo spremembe v grajeni strukturi naselij, ki pa jim je mogoče ustreči v okviru prenove ali novogradnje. To je mogoče le v primerih ali do mere, ko izboljšanje ali novo stanje ne povzroči konfliktov v prostoru ali ne oškoduje javnega interesa, bodisi ne poruši doseženih razmerij med grajenim zasebnim, javnim ali naravnim prostorom. Strateški cilji novega prostorskega načrta morajo usmerjati aktivnosti ljudi, gospodarskih subjektov in javnega sektorja tudi v kakovostno rast ter sanacijo razmer,

ki ovirajo razvojni potencial naselja.

Kakovost bivanja se v pogojih nujnega ekonomskega obnašanja pri uporabi naravnih virov vse izraziteje odraža skozi ceno komunalnih in energetskih storitev. Obvezno opremljanje z minimalno infrastrukturo, ki zagotavlja oskrbo s pitno vodo in energijo, odvajanje odpadne vode, odstranjevanje odpadkov in navezavo na javno cestno omrežje je sicer pogoj za aktiviranje razpoložljivih zemljišč za gradnjo. Toda cena obnove dotrajane infrastrukture in dograditve manjkajoče predstavlja merilo racionalnosti gospodarjenja s sistemi javne infrastrukture in stopnjo privlačnosti bivanja v nekem okolju. Komunalna, komunikacijska in energetska omrežja pa morajo zagotavljati racionalno, energetske varčno umeščanje objektov v prostor ter energetske varčne urbanistične rešitve in oblike samooskrbe objektov z energijo. Ključna razvojna naloga v prostoru je tako izboljšanje dostopnosti ter kontinuirana sanacija dotrajanega in dograditev manjkajočega komunalnega omrežja za sprejemljivo ceno gradnje in kasnejšega upravljanja.

Pri komunalnem opremljanju zemljišč je pomemben pravočasen razvoj (izgradnja) javne gospodarske in komunalne infrastrukture, skladno z načeli vzdržnega prostorskega razvoja. Infrastrukturni sistemi morajo biti načrtovani v skladu s prostorsko razvojnimi značilnostmi podeželskih in urbanih območij.

Gospodarska aktivnost

Gospodarstvo je v občini Kanal ob Soči skoraj v vseh ekonomskih segmentih dobro razvito. Kaže se malo slabša, vendar še vedno dobra razvitost socialnih funkcij domačih podjetij. Značilna je izrazita usmerjenost v sekundarne dejavnosti z dolgoletno industrijsko tradicijo - proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov. Ker gre za manjšo občino, je v občini koncentrirana le ena vrsta dejavnosti, zaradi česar je močno odvisna od enega velikega podjetja. Sorazmerno šibko sta razvita kvartarni in terciarni sektor. Možnosti za razvoj v tem segmentu gospodarstva so skromne zaradi majhnega zaledja in bližine večjih centrov (Nova Gorica, Tolmin). Gospodarska struktura – industrija potrebuje »osvežitve«. To pomeni več možnih sprememb oziroma poti, ki vodijo v večjo razvitost in učinkovitost ter posredno v večjo privlačnost občine. Potrebne so ali tehnološke posodobitve ali programska prenova industrijskih kompleksov. Za razvoj ima še največ možnosti turizem. Število tujih gostov narašča, število domačih pa upada (skupno število narašča). Prav tako narašča tudi število prenočitev tako domačih kot tujih gostov. Kljub temu, da gre za tranzitno občino, niso izkoriščeni kulturni in naravni potenciali, kot so kulturna dediščina (arheološka dediščina, staro mestno jedro, izvorna severnoprimorska arhitektura), Soča kot območje za razvoj športnih možnosti in planinske točke, ki so le lokalno prepoznavne.

Kmetijstvo in gozdarstvo sta zaradi omejenih geografskih dejavnikov slabo razvita in pomembna predvsem zaradi ohranjanja kulturne krajine. Ker prevladujejo pašniki in travniki, je v občini Kanal ob Soči najbolj pogost tip kmetovanja živinoreja, predvsem govedoreja. Povprečna velikost črede na družinskih kmetijah je 3–9 glav živine. Le okrog 6 % družinskih kmetij ima čredo veliko 20 ali več glav živine. Govedoreji sledi reja krav molznic, najmanj zastopana pa je reja prašičev. Po podatkih Statističnega urada RS v občini prevladujejo travniki in pašniki v obsegu kar 1.382 ha kmetijskih zemljišč, saj večji del občine predstavljajo hribovitejši predeli, kjer razmere za poljedelstvo niso ustrezne. Najboljše naravne razmere za kmetijsko pridelavo v občini so obrečne terase reke Soče, predvsem pa Ročinjsko polje, Avško polje in nekatere

druge razširitve dolinskega dna. Njiv in vrtov je po statističnih podatkih v občini okrog 69 ha. Vinogradi obsegajo 3 ha, kmečki sadovnjaki pa skupaj okrog 17 ha in tako obsegajo najmanjši delež rabe kmetijskih zemljišč, medtem ko intenzivni sadovnjaki na območju občine niso evidentirani. Značilna je tudi velika razdrobljenost posesti.

Preglednica 1: Družinske kmetije po rabi kmetijskih zemljišč v uporabi po občinah

<i>Vsa zemljišča v uporabi</i>		<i>Vsa kmetijska zemljišča v uporabi</i>		<i>Njive in vrtovi</i>		<i>Kmečki sadovnjaki</i>	
DK*	ha	DK	ha	DK	ha	DK	ha
286	3.188,78	286	1.472,04	267	68,97	222	17,04

<i>Intenzivni sadovnjaki</i>		<i>Vinogradi</i>		<i>Travniki in pašniki</i>	
DK	ha	DK	ha	DK	ha
z	z	34	3,22	271	1.382,11

V občini Kanal je obsežnejše območje pridobivanja mineralnih surovin, ki se nahaja med Desklami in Kanalom na levem bregu Soče – kamnolom Rodež, kjer je nahajališče mineralnih surovin (cementni lapor). Kamnolom je veliko območje razvrednotenega okolja. V mirovanju se ohranja kamnolom Perunk, kamnoloma Deskle in Lastivnica se sanirata. Za potrebe pridobivanja kamna za zahtevno obnovo objektov varovane kulture se aktivira nahajališče kamna skrilavca na Kalu nad Kanalom. K slabši vrednosti kulturne krajine prispeva tudi 7 hidroelektrarn na Soči (HE Plave 1, HE Plave 2, HE Dobljar 1, HE Dobljar 2, MHE Ajba, ČHE Avče in MHE Prgonov mlin.

Razvitost družbene infrastrukture in dejavnosti

Dobre pogoje za bivanje v osrednjem poselitvenem območju občine omogoča sorazmerno dobro razvita družbena infrastruktura, saj so zagotovljeni pogoji glede osnovne zdravstvene oskrbe, osnovnega šolstva, vzgoje in varstva otrok. Dobro je razvito tudi kulturno in športno udejstvovanje odraslih in mladine, za kar zagotavljajo dobre pogoje kulturni dom v Desklah, športni park Ložice, športna dvorana Kanal in drugi družbeni objekti ter športne površine.

Gospodarska javna infrastruktura

Območja gospodarske javne infrastrukture občine zajemajo območja okoljske, energetske, prometne in komunikacijske infrastrukture. Za komunalno oskrbo občine so pomembna območja vodovodnih sistemov z večjimi vodnimi zajetji na vzhodnem delu občine in številnimi manjšimi zajetji v zahodnem delu. Kanalizacijski sistem se prednostno razvija na območju poselitve v dolini Soče ter v naseljih na območju varstvenih pasov vodnih zajetij. V sistem ravnanja z odpadki in ločenega zbiranja frakcij so vključena vsa naselja v občini. Energetska infrastruktura v občini obsega območje hidroelektrarn na Soči Plave 1, Plave 2, Ajba (MHE), Dobljar 1, Dobljar 2, Avče(ČHE), Prgonov mlin (MHE) ter prenosni daljnovodi v koridorju pretežno desnega brega Soče in na vzhodni strani občine med Kanalskim Vrhom in Dobljarjem ter nato po levem bregu proti zgornjemu toku Soče. Občina je oskrbljena s plinom z južne strani preko Grgarja in Banjšic do industrijskega kompleksa Anhovo. Pokopališča v občini se nahajajo na območju naselij Kanal, Deskle, Avče, Levpa, Kal nad Kanalom, Lig, Gorenje Polje, Zapotok, Ročinj ter pokopališči Srednje in Prilesje.

Pretežni del območja gospodarske javne infrastrukture predstavljajo območja javnega dobra in prometnih površine državnih in lokalnih cest. Po dolini Soče poteka železniška

proga Nova Gorica – Jesenice, v južnem delu občine po desnem bregu reke, severno od Kanala pa preide na levi breg. Poselitvena območja občine so dobro pokrita s telefonskim omrežjem. Širokopasovno komunikacijsko omrežje je urejeno v naseljih v dolini Soče v južnem delu občine vse do Kanala.

Ključni projekti za kvalitativni razvojni preskok v (sub)regiji in ne samo v občini predstavljajo nujno osnovo in predpogoj za izenačevanje pogojev gospodarjenja in bivanja v širšem merilu. V prihodnosti bo usoda razvojne moči občine in regije v veliki meri odvisna od vlaganja državnih sredstev v ključne projekte na področju infrastrukture in spodbujanja gospodarstva. Zato je bilo potrebno takšne projekte v prostorskem načrtu občine ustrezno opredeliti in prostorsko umestiti. Na področju infrastrukture je ključnega pomena razvoj cestnega omrežja, zlasti izgradnja kanalske obvoznice, izboljšanje prečnih prometnih povezav z dolino Soče in izgradnja komunalne infrastrukture (vodovodno omrežje, kanalizacijski sistemi). Vzpostavitev notranjih lokalnih/subregionalnih optičnih kabljskih povezav, ki bodo tvorile hrbtenico za postavitev novih tehnologij, je drugi prednostni projekt, ki je nujen za vključitev občine v sodobne gospodarske in družbene tokove.

Občina nujno potrebuje dovolj zmogljiv, kakovostno opremljen in cenovno dostopen gospodarski prostor za razvoj obstoječih podjetij in privabljanje investitorjev iz drugih okolij. Prav za to je degradirano in deloma opuščeno območje proizvodnega kompleksa Salonit v Anhovem identificirano kot pomemben prostorski potencial za prihodnji gospodarski razvoj občine in regije. Za izboljšanje prepoznavnosti v širšem prostoru in razvoj turistične ponudbe v regiji so pomembni projekti obnove in predstavitve bogate kulturne, zlasti arheološke dediščine v prostoru občine.

Občina Kanal ob Soči svoj nadaljnji razvoj gradi na krepitvi gospodarske vloge v Severnoprimerški regiji skozi ureditev gospodarske cone in potencialnim tehnološkim parkom, ki v neizkoriščenem delu industrijske cone Anhovo dopolnjuje gospodarski prostor v zaledju Nove Gorice. Svojo prepoznavnost v širšem prostoru bo občina uveljavljala z razvojem turistične ponudbe in infrastrukture z nastanitvenimi kapacitetami in športno rekreacijskimi površinami. Posebno pozornost razvoju poselitve in ponudbe turizma na podeželju se usmerja v obmejni prostor s središči Lig in Kambreško, za kar bo potrebno izboljšati komunalno opremljenost in dostopnost do doline Soče.

Varovanja v prostoru

Pri rabi prostora srečujemo z vrsto dejavnikov, ki nastopajo v različnih vlogah in z različnimi interesi, s čimer vplivajo na njegovo fizično podobo in uporabno vrednost ter s spreminjanjem stanja zmanjšujejo njegovo primarno kakovost. Prav zaradi usklajevanja med njimi in predvsem zaradi varovanja različnih vrednot v prostoru je potrebno pri pripravi OPN upoštevati omejitve in usmeritve z različnih področij. Akt tako v izhodišču upošteva določila varovanja s področja celostnega ohranjanja kulturne dediščine, varovanja in ohranjanja narave, varovanja okolja in naravnih dobrin (varovanje okolja, krajine, kmetijskih zemljišč, gozdov, voda, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, varovanje območij za potrebe obrambe). Hkrati so v aktu v kontekstu varovanja zdravja ljudi določeni prostorski izvedbeni pogoji, ki jih je potrebno upoštevati glede varstva pred požarom, svetlobnega onesnaževanja, seizmoloških, hidroloških in geotehničnih značilnosti zemljišč, osončenja, varstva pred

hrupom in elektromagnetnim sevanjem. Območja varovanj na podlagi državnih in občinskih predpisov so zajeta v prikazu stanja, ki je priloga k aktu.

Območja in objekti varstva kulturne dediščine

Najštevilčnejša zvrst kulturne dediščine v občini Kanal ob Soči je sakralna stavbna dediščina. Stanje sakralne dediščine – predvsem cerkva – je večinoma dobro. Večjo pozornost je potrebno nameniti kontroliranim in načrtovanim strokovnim obnovam. To velja predvsem za vplivno območje (vidno okolje) cerkev, pa tudi za notranjo opremo. Znamenja in kapelice so značilen element slovenske krajine, ki ob sakralnem pomenu opozarjajo tudi na določene dogodke, smeri in poti. Ohranjanje njihove avtentične lokacije praviloma ni ogroženo. Večji problem lahko predstavlja njihovo nevzdrževanje oz. nestrokovno vzdrževanje, zlasti pa poseganje v njihovo t.i. »ambientalno« okolje. Cerkve so lahko pomemben element turistične ponudbe mest in naselij in so lahko skupaj s kapelicami vključene v turistične poti. Velik delež cerkva se nahaja na vrhovih in slemenih okoliških vzpetin, ki so vizualno izpostavljene in hkrati predstavljajo tudi razgledne točke.

Profana stavbna dediščina je druga najštevilčnejša zvrst kulturne dediščine v občini Kanal ob Soči in je dokaj enakomerno zastopana po celotnem območju občine. Večinoma jo predstavljajo domačije, gospodarska poslopja, kozolci, hiše, mostovi, župnišče in vila. Med bolj ogroženo stavno dediščino sodijo kozolci, gospodarska poslopja in domačije predvsem zaradi spremenjenih družbenih razmer in razvoja kmetijske dejavnosti ter s tem povezanim opuščanjem prvotne namembnosti – rabe. Profana stavbna dediščina je tudi eden od potencialov turistične ponudbe. Na podeželju je lahko pomemben dejavnik predstavitve življenja, starih obrti, znanj in običajev (nesnovna kulturna dediščina) v sklopu turizma na kmetijah in nanje vezanih zaposlitev. Obnavljanje zgodovinskih objektov ima poleg ohranjanja kulturne dediščine tudi turistični pomen in omogoča možnost hranjenja muzejskih zbirk, kulturno dogajanje, knjižnice, prireditvene dvorane in galerije.

Memorialna dediščina so v večini spomeniki, posvečeni narodno osvobodilnemu boju, ki je močno zaznamoval občino. Nekaj je tudi spomenikov posvečenih pomembnim osebnostim kanalske občine, kapela, vojaško pokopališče ter nagrobnik. Pomemben zgodovinski pomnik je tudi kostnica v Kanalu. Večina spomenikov je dobro ohranjenih.

Pomembna zvrst kulturne dediščine v občini Kanal ob Soči je arheološka dediščina, ki nasploh predstavlja še ne dovolj raziskan segment kulturne dediščine. Nanjo vpliva pozidava, infrastrukturni posegi, pa tudi kmetijske dejavnosti – globoko oranje. Arheološka najdišča varujemo tako, da se jim s posegi izogibamo in v primeru odkritja novega najdišča obvestimo službo, pristojno za raziskovanje arheoloških najdišč. Kot turistično razvojni potencial jih je smiselno povezati v arheološke poti in tako izkoristiti možnost predstavitve. Razvoj naselij, ki predstavljajo naselbinsko dediščino, se usmerja v smislu ohranjanja avtohtonega naselbinskega vzorca in spodbujanja razvoja turizma.

Preglednica 2: Število enot kulturne dediščine po posameznih tipih v občini, v oklepaju je označeno število kulturnih spomenikov lokalnega pomena

<i>Št. EKD</i>	<i>Arheološka dediščina</i>	<i>Naselbinska kulturna dediščina</i>	<i>Memorialna kulturna dediščina</i>	<i>Profana stavbna dediščina</i>	<i>Sakralna stavbna dediščina</i>
116	14	8	24	29	41

Preglednica 3: seznam enot kulturne dediščine v občini Kanal ob Soči

<i>Tip dediščine / skupno število</i>	<i>EŠD</i>	<i>Ime dediščine</i>
arheološka dediščina / 14	23655	Ajba – Arheološko območje sv. Vid
	4752	Avče – Gradišče V gradah
	18269	Avče – Grobišče Na Lajšču
	4745	Deskle – Arheološko najdišče sv. Lovrenc in Gradišče
	23319	Gorenje Polje pri Anhovem – Arheološko območje Grad
	4741	Kal nad Kanalom – Arheološko najdišče Gradec
	18082	Kal nad Kanalom – Arheološko območje Ograjenca
	4742	Kal nad Kanalom – Gradišče Na gradu pod Zahrdom
	23320	Kambreško – Arheološko območje Rog
	4738	Levpa – Arheološko najdišče Grad
	23322	Ročinj – Arheološko območje Na Hracu
	23321	Ročinj – Rimskodobno grobišče na vaškem pokopališču
	5038	Volčanski Ruti – Gradišče Povlinčev grad
	23323	Zarščina – Arheološko območje Stara cerkev in Žegen
memorialna dediščina / 24	4870	Avče – Spomenik iz prve svetovne vojne
	24468	Avče – Spomenik NOB
	15274	Deskle – Spomenik NOB III
	27709	Deskle – Spomenik NOB ob osnovni šoli
	27710	Deskle – Spomenik NOB pri mostu
	4887	Gorenje Polje pri Anhovem – Nagrobnik družine Kavčič
	4861	Kal nad Kanalom – Vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne
	28052	Kambreško – Spomenik NOB
	27648	Kanal – Spomenik Ivanu Čargu
	27648	Kanal – Spomenik Mariju Kogoju
	4875	Kanal – Spomenik prehodu partizanov v Beneško Slovenijo
	27649	Kanal – Spomenik Valentinu Staniču
28051	Kanalski Vrh – Spominsko znamenje NOB	

	26443	Levpa – Spomenik NOB
	23995	Lig – Spomenik NOB
	27539	Plave – Kapela iz prve svetovne vojne
	28130	Plave – Spomenik iz prve svetovne vojne
	23994	Plave – Spomenik NOB
	24475	Plave – Spominsko znamenje NOB
	28050	Ročinj – Spomenik NOB
	26450	Seniški Breg – Spomenik NOB
	28027	Zagomila – Spomenik iz prve svetovne vojne
	27708	Zapotok v Brdih – Spomenik NOB
	24760	Zapotok v Brdih – Spomenik partizanski tehniki Matajur
naselbinska dediščina / 8	25444	Colnica – Zaselek
	23318	Kambreško – Zaselek Bevčarji
	23317	Kambreško – Zaselek Močila
	218	Kanal – Trško jedro
	23312	Ročinj – Vas
	23316	Ukanje – Zaselek Bajti
	23314	Ukanje – Zaselek Britof
	25445	Zapotok v Brdih – Vas
profana stavbna dediščina / 29	23788	Ajba – Napoleonov most
	25480	Avče – Domačija Avče 13
	4834	Deskle – Napoleonov most
	95	Doblar – Domačija Doblar 25
	25482	Kambreško – Hiša Potravno 8
	12278	Kambreško – Kuhinja z ognjiščem pri Lukčevih
	11267	Kambreško – Nova Paulnova sušilnica
	11268	Kambreško – Stara Paulnova sušilnica
	9178	Kanal – Galerija Rika Debenjaka
	1575	Kanal – Neptunov vodnjak

	23274	Kanal – Vila Rabatta
	25483	Kanalski Vrh – Domačija Kanalski Vrh 2
	25481	Lig – Domačija Gojevšček v zaselku Melinki
	25484	Lig – Domačija Strmec 4
	25485	Lig – Domačija Strmec 5
	23273	Lig – Šola v Kostanjevici
	25486	Lig – Župnišče
	4837	Robidni Breg – Švinkov mlin
	23276	Ročinj – Kmečki dvorec Ročinj 6
	25487	Seniški Breg – Domačija Seniški Breg 18
	25488	Seniški Breg – Domačija Seniški Breg 42
	720	Šeberjak – Domačija Šeberjak 2
	25490	Ukanje – Domačija Fili 4
	25491	Ukanje – Domačija Markiči 8
	25489	Ukanje – Hiša Fili 1
	25492	Zapotok v Brdih – Domačija Mišček 5
	4883	Zapotok v Brdih – Domačija Zapotok 5
	25493	Zapotok v Brdih – Štala na domačiji Mišček 4
	4761	Želinje – Domačija Želinje 1 in 2
sakralna stavbna dediščina / 41	9736	Ajba – Razvaline cerkve Sv. Vida
	3555	Avče – Cerkev Marije Snežne
	3554	Avče – Cerkev Sv. Martina
	24275	Avče – Znamenje
	26672	Avče – Znamenje v zaselku Nadavče
	26703	Bodrež pri Kanalu – Znamenje v obcestni škarpni
	3820	Britof pri Ukanju – Cerkev Sv. Kancijana
	4036	Debenje – Cerkev Sv. Jakoba
	3619	Deskle – Cerkev Sv. Jurija
	26704	Deskle – Kapelica pri Napoleonovem mostu

24276	Deskle – Znamenje pri pokopališču
26705	Doblar – Znamenje
3659	Goljevica – Cerkev Sv. Volbenka
24068	Goljevica – Znamenje
3657	Gorenje Polje pri Anhovem – Cerkev Sv. Mihaela
3731	Kal nad Kanalom – Cerkev Sv. Jurija
3975	Kambreško – Cerkev sv. Trojice
3658	Kamenca nad Ložicami – Cerkev Sv. Mateja
3738	Kanal – Cerkev Marijinega vnebovzetja
3742	Kanal – Cerkev Sv. Ane
3743	Kanal – Kapela Lurške Matere božje
26706	Kanal – Znamenje Matere božje
24283	Kanal – Znamenje pred vasjo Bodrež
3739	Kanalski Vrh – Cerkev sv. Antona Padovanskega
3732	Koprivišče – Cerkev Sv. Tomaža
3740	Krstenica – Cerkev Sv. Nikolaja
3812	Levpa – Cerkev Sv. Štefana
3816	Lig – Cerkev Sv. Zenona in Marijinega imena
26707	Lig – Kapelica
3889	Plave – Cerkev Sv. Janeza Krstnika
24280	Plave – Znamenje
3890	Prilesje pri Plavah – Cerkev Sv. Ahaca
3972	Ročinj – Cerkev Sv. Andreja
3974	Ročinj – Cerkev Sv. Pavla
3973	Ročinj – Cerkev Sv. Petra
27800	Ročinj – Znamenje
4884	Ročinj – Znamenje pri pokopališču
27540	Ukanje – Znamenje v zaselku Želinje
3817	Zapotok v Brdih – Cerkev Sv. Gabrijela

	3819	Zapotok v Brdih – Cerkev Sv. Jedrti
	23275	Zapotok v Brdih – Kapela iz prve svetovne vojne v zaselku Mišček

Vir: <http://rkd.situla.org/>, 20. 5. 2008

Zavarovana območja narave in predlagana območja za zavarovanje
V občini Kanal ob Soči trenutno obstajata dve zavarovani območji: Skalnica – območje gore z Marijinim svetiščem, in Dobljar, Soteska Dobljarca, ki imata obe status naravnega spomenika. V občini so poleg tega še tri zavarovana območja – točke: hrast nad Osredkarjem v Dobljarju, Brezno na Levpah in Jazben – stopnjasto brezno v Kanalskem Vrhu.

Na območju občine je predlagan regijski park Trnovski gozd – 1804 (predlog) ter predlagani naravni spomeniki rastišče venerinih laskov v Avčah – 3307 (predlog), korita Soče pri Kanalu – 3652 (predlog) in Babja jama – 3682 (predlog). Naravni spomeniki so Jazben – 23, Brezno na Levpah – 24 in soteska Dobljarca – 779.

Evidentirane naravne znamenitosti – točke:

- Lipa pri cerkvi Sv. Trojice v Srednjem
- Perilo
- Rastišče venerinih laskov v Ročinju
- Rastišča venerinih laskov v Avčah
- Vodičnik
- Hrast nad Osredkarjem
- Sovink
- Divja jama
- Soča dolvodno od sotočja z Idrijco
- Lipe pred cerkvijo Sv. Marije v Ligu
- Cedra na Trgu Svobode v Kanalu
- Soteska potoka pod Želinjami
- Zel potok
- Travišča na Koradi
- Lipi pred cerkvijo Sv. Janeza Krstnika v Plavah
- Flišni profil – Rodež, Anhovo
- Flišni profil – Anhovo – Lestivnica
- Soteska Zamedvejskega potoka

Evidentirane naravne vrednote – območja:

- Perilo
- Soteska Vogršček
- Soča dolvodno od sotočja z Idrijco
- Drevesa pri cerkvi Marije Snežne v Avčah
- Želinjski potok – soteska potoka pod Želinjami
- Zel potok
- Travišča na Koradi
- Soteska Zamedvejskega potoka
- Sabotin
- Kot naravne vrednote so opredeljene jame (28 jam, od tega se 2 nahajata na meji občine z občino Tolmin in 2 na meji z občino Nova Gorica).

Ekološko pomembna območja

V občini Kanal ob Soči so kot ekološko pomembna območja prepoznana:

- Korada – Kolovrat
- Divja jama nad Plavami
- Soča
- Avče
- Skalnica
- Banjšice
- Sabotin
- Severozahodni del območja občine Kanal ob Soči je opredeljeno kot prehodno območje, jugozahodni del kot osrednje območje, preostali del občine pa kot robno območje medveda.

Natura 2000

Na območju občine Kanal ob Soči so 4 posebna varstvena območja.

Preglednica 4: Posebna varstvena območja – območja Natura 2000 v občini Kanal ob Soči

<i>Varstveno območje</i>	<i>Varovane vrste in habitatni tipi</i>	<i>Površina območja</i>
SI 3000024 Avče	Varovane vrste: mali podkrovnjak.	24.923 ha
SI3000123 Divja jama nad Plavami	Habitatni tipi: jame, ki niso odprte za javnost.	47.08 ha
SI5000021 Trnovski gozd in Nanos – južni rob	Varovane vrste: sršenar, beloglavi jastreb, kačar, planinski orel, sokol selec, velika uharica, podhujka, slavec, slegur, pisana penica, kotorna.	13.240 ha
SI5000007 Banjšice	Varovane vrste: sršenar, podhujka, hribski škrjanec, rjavi srakoper	3.170 ha

Varstvo voda in vodnih virov

Izkoriščanje voda je v največji meri pogojeno z oskrbo s pitno vodo. Oskrba s pitno vodo in z njo povezano varovanje vodnih virov je zagotovljeno z občinskimi odloki o varstvenih pasovih vodnih virov in ukrepih za zavarovanje voda. Varuje se zlasti podtalnica, obstoječa vodna črpališča in potencialne vire za oskrbo s pitno vodo. Na obravnavanem območju je zaradi kraškega značaja ozemlja pravzaprav celotna Banjška planota vodonosnik oziroma vodovarstveno območje. Območje občine Kanala ob Soči sodi v porečje Soče. Pomembnejši reki v občini Kanal ob Soči sta Soča in Idrija ter njuna pritoki Avšček in Doblarec. Soča je od Tolmina do Nove Gorice uvrščena v naslednje razrede, ki se menjujejo: 2. razred, 2. –3. razred in 3. razred. Banjška planota je zaradi kraškega značaja in vodonosnikov skoraj v celoti opredeljena kot vodovarstveno območje.

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja v občini se nanašajo na vodne vire oz. zajetja na občinski ravni: Gornji Avšček (vodovod Avče), Loge – izvir Ajbice (vodovod Bodrež – Kanal), Kolovrat 1, Kolovrat 2, Rutaršče, Špik (vsi za vodovod Deskle), Belica (vodovod Gorenja vas, Kajža (vodovod Kanal), Močila – V mlaki (vodovod Kanalski Vrh), Črna breja- stari,

Črna breja – novi (oba za vodovod Krstenica), Levpa (vodovod Levpa), V plazu 1, V potoku (oba vodovod Lig – Lovišče – Melinki), Zamedveje (vodovod Zamedveje), Raztoka 1, Raztoka 2 (vodovod Ložice), Sopet – spodnji, Sopet – zgornji, Plave 1, Plave 2 (vsa za vodovod Plave), Domaček (vodovod Morsko), Prilesje (vodovod Prilesje), Vrtina Ročinj – R1/95 (vodovod Ročinj).

Za zavarovanje so predlagana vodovarstvena območja vodnih zajetij vodovodnih sistemov Ajba (zajetja: Ajba 1, Ajba 2), Dobljar (zajetje Dobljar), Gorenje polje (zajetje Fliska Breja), Kambreško (zajetja: V Lakah, Za Močilom), Ročinj (zajetja: Bratovca, Mernik, V Zdencu, Savinka 1, Savinka 2, Lazence), Levpa (zajetje Levpa), Paljevo (zajetje Sopet), Gor. Nekovo (zajetje Kuk), Čolnica (zajetje Čolnica), Goljevica (zajetje Goljevica), Srednje (zajetja Srednje 1 in Srednje 2).

Občina zagotavlja oskrbo s pitno vodo iz 40 vodnih zajetij in 3 črpališč, od tega ima za 21 zajetij določena vodovarstvena območja, za ostalih 19 zajetij, ki še nimajo določenih vodovarstvenih območij pa so območja varovanja predlagana v Hidrogeološkem poročilu za pridobitev vodnega dovoljenja in strokovne podlage za pripravo akta o zavarovanju vodnih virov v občini Kanal ob Soči (Geologija, d.o.o. Idrija, december 2008) in v Hidrološki dokumentaciji za pridobitev vodnega dovoljenja za neposredno rabo vode za oskrbo s pitno vodo, ki se izvaja kot gospodarska javna služba (Geologija d.o.o. Idrija, november 2008)

Zasnova prostorskega razvoja občine

Z zasnovo prostorskega razvoja občine so opredeljena prednostna območja za razvoj poselitve in razvoj dejavnosti, omrežje naselij z vlogo in funkcijo v občini in regiji ter druga za občino pomembna območja.

Najboljše pogoje za bivanje v občini zagotavljata naselji Kanal in Deskle s širšim zaledjem z njimi povezanimi naselji v dolini Soče. Ta naselja izkazujejo veliko večjo vitalnost od naselij v območju Kanalskega Kolovrata, Kambreškega pogorja in zahodne Banjške planote, ker prevladujejo območja razpršene poselitve in z nizko gostoto. Razvoj naselij je tam osredotočen na ohranjanje poseljenosti, zlasti to velja za področje ob meji z Italijo.

V občini prevladujejo naselja s tipom gradnje enodružinskih stanovanjskih hiš. Zaradi racionalne izrabe prostora v osrednjih naseljih v Kanalu in Desklah pa je prisotna tudi večstanovanjska gradnja. Zato bodo večstanovanjske gradnje ter gradnje vrstnih hiš tudi v prihodnje lahko označevale razvoj središčnih delov obeh naselij.

Izboljšanje pogojev za bivanje v smislu nadaljnje krepitve oskrbnih, storitvenih in servisnih dejavnosti ter družbene infrastrukture v središčnih delih Kanala in Deskel je eden ključnih ciljev, ki jih zagotavlja OPN. Svojo središčno vlogo, seveda v omejenem obsegu za potrebe lastnega prebivalstva in bližnjih naselij, bodo krepila tudi druga naselja v občini zlasti Lig, Ročinj, Levpa in Kal nad Kanalom.

Prostorske pogoje za industrijsko in obrtno proizvodnjo, servisne in poslovne dejavnosti se zagotavlja v okviru obstoječih prostorskih zmogljivosti Anhovega, ohranja pa se tudi industrijski kompleks v Kanalu na desnem bregu Soče. Kompleks je prostorsko omejen na obstoječe stanje, postopno pa se lahko preobraža v storitveno in oskrbno cono. Velik, a še neizkoriščen potencial občine za razvoj turizma predstavlja atraktivno

naravno okolje, zlasti dolina Soče. V tem območju je potrebno zagotoviti tudi prostorske kapacitete za nastanitev, šport in rekreacijo, saj ima občina razmeroma slabo razvito turistično infrastrukturo. Pri tem pa se nastanitvene zmogljivosti (razen v obliki kampa) usmerjajo v obstoječa naselja. Posebej primerno je, da se te zagotavljajo sočasno s prenovo naselbinskih jeder.

V občini Kanal je aktivno večje nahajališče mineralnih surovin – kamnoloma Rodež in Perunk. Za lokalne potrebe v gradbeništvu se aktivirajo še dve nahajališči kamna - skrilavca jugovzhodno od Liga in pri Kalu nad Kanalom. Reka Soča s pritoki ima izjemen energetski potencial, ki se že izkorišča pri Plavah, Dobljarju, Ajbi in Avčah. Na območju Avč je znotraj območja energetske infrastrukture možna tudi izraba vetrne in sončne energije.

Prostorski razvoj bo v prihodnje temeljil na vzpostavljenem omrežju naselij in hierarhiji, ki jo določajo vloga in funkcija naselij, njihov geografski in prometni položaj ter gospodarski in socialni potencial. Zato težišče razvoja ostaja na glavni razvojni osi Deskle – Anhovo – Kanal, ki jo utemeljuje vzpostavljena temeljna prometna povezava s cesto in železnico v dolini Soče med Novo Gorico in Tolminom.

Pomembno izhodišče razvoja poselitve v občini zagotavljajo naravne značilnosti in kakovosti prostora. Te v veliki meri postavljajo mejne pogoje v rabi prostora zlasti pri širitvi naselij. To so varovana območja narave in kulturne dediščine, območja poplavnih voda, erozivna območja, vodovarstvena območja in najboljša kmetijskih zemljišča. Vse navedene in druge omejitve so v prostoru v največjem obsegu prisotne v dolini Soče ter ob njenih pritokih.

Zasnova gospodarske javne infrastrukture

Prometno omrežje občine je zasnovano na državni cesti G2-103 na kateri je predvidena ureditev obvoznice Kanal z izgradnjo mostu preko Soče. Dopolnjujejo jo državne ceste R3-612 Plave – Gonjače, R3-604 Ročinj – Lig, R3-605 Kambreško – Kušcar – Livek in R3-606 Kanal – Lig – Mišček - Neblo s potekom pretežno po slemenih pogorja. Na navedene ceste se navezuje lokalno cestno omrežje. Pomembno prometno povezavo zagotavlja železniška proga II. reda Sežana - Nova Gorica – Jesenice. V prihodnosti so načrtovane ureditve kolesarskih poti državnega, regionalnega in lokalnega pomena, ki bodo pripomogle k razvoju turizma v občini.

Razvoj komunikacijskih omrežij bo v prihodnosti slonel na širitvi omrežja optičnega kabla z dosegom do vseh večjih naselij v občini. To omrežje bo postopno nadomestilo stara dotrajana prostožračna omrežja klasičnega telefonskega kabla.

Občina Kanal je dobro oskrbljena z energijo. Na njenem območju je inštaliranih vrsta hidroenergetskih objektov za proizvodnjo električne energije. Zgrajen je tudi plinovod za potrebe industrije. V prihodnosti bo za boljšo energetske bilanco občine in regije za porabo elektrike in ogrevanje potrebno v večji meri izrabljati tudi obnovljive vire energije kot je solarna, vetrna in geotermalna energija ter biomasa.

Občina se s pitno vodo oskrbuje iz 40 vodnih zajetij z opredeljenimi vodovarstvenimi območji. Vodovodno omrežje bo v prihodnosti potrebno sanirati z obnovo in dograditvijo posameznih odsekov cevovodov in izgradnjo črpališč. Prioritetna naloga na področju komunalne oskrbe je dograditev kanalizacijskega sistema v naseljih z

zgrajenimi ČN zlasti za naselja Avče, Plave in ter v drugih naseljih, potrebna je gradnja ČN Ročinj ter kanalizacija in ČN V naseljih Kanalski Vrh, Kal nad Kanalom, Občina Kanal je vključena v sistem ravnanja z odpadki z odlagališčem komunalnih odpadkov na deponiji Stara Gora v občini Nova Gorica.

Okvirna območja naselij, vključno z območji razpršene gradnje, ki so z njimi prostorsko povezana

Skozi proces razvoja poselitve v preteklosti se je formiralo 35 samostojnih poselitvenih območij – naselij z različno stopnjo centralnosti. Številna naselja so majhna in ostajajo na meji med kategorijo zaselka in vasi. Proces razpršene gradnje se z OPN zaustavlja z vključitvijo takšnih gradenj v območja naselij in s predvideno sanacijo na podlagi opredelitve območja priprave OPPN. Smiselno je, da se razpršeno gradnjo kot negativen pojav v prostoru ne samo zaustavi temveč tudi sanira njene negativne posledice z vidika komunalnega opremljanja, območje razpršene gradnje pa integrira v obstoječe naselbinske tvorbe ter se tako izboljša podoba naselja v kulturni krajini. Območja razpršene gradnje se v nekaterih delih občine prepletajo tudi z območji razpršene poselitve.

Določitev okvirnih območij razpršene poselitve

Za poselitev v območju z neugodnimi reliefnimi pogoji in težjo dostopnostjo je značilna nizka gostota in hkrati velika razpršenost poselitve. Taka so območja Kanalskega Kolvratata, Kambreškega pogorja in Banjske planote. Poleg geografskih razmer je na skrajnem zahodnem delu občine v redki poseljenosti v zgodovini botroval obmejni značaj območja in izjemno težki pogoji za kmetovanje. Posledično je danes vrsta naselij demografsko ogroženih (Ajba, Anhovo, Avče, Bodrež, Doblar, Goljevica, Gorenja vas, Kal nad Kanalom, Kambreško, Kanal, Kanalski Vrh, Levpa, Lig, Plave, Ročinj, Seniški Breg, Ukanje in Zapotok).

Usmeritve za prostorski razvoj občine

Prostorski načrt občine mora zagotoviti pogoje za uresničevanje celovitega razvoja občine, ki so oblikovani na podlagi razvojnih potreb v prostoru. Prostorski razvoj naj zagotavlja kakovostno bivalno okolje ter usklajenost gospodarskih, družbenih in varstvenih vidikov razvoja ob upoštevanju vzdržnega prostorskega razvoja na varovanih območjih z ohranjanjem narave, varstvom kulturne dediščine ter trajnostno uporabo naravnih virov. Območja naselij, v katerih je prepoznan prostor razpršene gradnje in razpršene poselitve, se posebej opredeli in hkrati zagotavlja njegovo sanacijo tako, da ta ne le odpravlja degradiranost prostora, temveč vzpostavlja nove kakovostne bivalne razmere ter izboljšuje prepoznavnost in privlačnost naselij. Z obravnavo naselja kot celote v razmerju do širšega naravnega prostora in v povezavi s sosednjimi območji na eni strani, in ob upoštevanju vseh posameznih konstitutivnih elementov naselja na drugi, se zagotavlja celovitost pristopa k načrtovanju prenove delov ali celote naselij.

Ob upoštevanju hierarhije naselij se v naseljih z najvišjo stopnjo centralnosti v občini (naselja, ki se urejajo z UN) poleg površin za bivanje zagotavlja prostorske možnosti za gospodarske dejavnosti, za objekte družbene infrastrukture, za gradnjo omrežij, objektov in naprav komunalne, energetske, komunikacijske in prometne infrastrukture ter zelene površine za šport in rekreacijo. V osrednjem poselitveni prostor občine so skoncentrirane vse gospodarske dejavnosti, oskrbne, družbene in upravne funkcije občine. Zato je potrebno omogočiti razvoj prostora tako, da bo mogoče zadostiti

potrebam prebivalstva, podjetij za izboljšanje pogojev bivanja in gospodarskih aktivnosti.

V usmeritvah za prostorski razvoj občine so podane podrobne usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovo glede razvoja dejavnosti po naseljih, notranjega razvoja, prenove in širitve naselij, sanacijo in prenovo razpršene gradnje. Podane so tudi usmeritve za urbanistično oblikovanje naselij, za razvoj v krajini, za določitev namenske rabe zemljišč in za določitev prostorskih izvedbenih pogojev. Usmeritve za prostorski razvoj občine so oblikovane na osnovi ugotovitev stanja v prostoru in spoznanj iz strokovnih podlag. Pri tem pa so poleg prikaza stanja prostora in obstoječega prostorskega plana bile upoštevane tudi razvojne pobude in investicijske namere fizičnih in pravnih oseb ter občine. Ključne usmeritve razvoja centralnih naselij v občini (Kanal in Deskle) so bile oblikovane na podlagi urbanističnega načrta

Urbanistični načrt (UN Kanal, UN Deskle)

Urbane oblike poselitve in najbolj intenzivni urbani sistemi v občini naj se razvijajo predvsem na območju občinskega središča Kanal (v nadaljevanju UN Kanal) in lokalnega središča Deskle (v nadaljevanju UN Deskle), ki obsega območja naselij Deskle, Anhovo, Ložice in Robidni Breg. Razvoj v prostoru, ki izhaja iz pobud in potreb v občini, naj se razvija v naslednjih glavnih premisah:

I. Razvojni koncept iz ugotovljenih kakovosti in razvojnih potencialov

Najpomembnejši ugotovljeni, torej razpoložljivi razvojni potenciali teh središč, so v naslednjih segmentih:

- v kakovosti obstoječe naselbinske dediščine, ki je na novo ovrednotena kot pomembno razvojno izhodišče; to še posebej velja za naselje Kanal;
- v kvalitetnih razmerjih z naravnim prostorom, ki ima pomembne turizma; tu je nedvomno v ospredju fenomen in potencial reke Soče;
- v razvoju novih prostorskih kapacitet: v UN Kanal predvsem za potrebe razvoja centralnih dejavnosti in turizma in v UN Deskle predvsem za bivanje ter v kontekstu sanacije degradiranega prostora za potrebe nove obrtne cone.

Te, po obsegu in kakovosti pomembne razvojne potenciale, je mogoče aktivirati z vzporednimi procesi prenove obstoječih struktur in hkrati z odpiranjem novih gradenj znotraj ugotovljenih razvojnih območij naselbinskih teles v krajini ruralnih in trško-urbanih naselij znotraj obeh UN.

II. Prostorski razvoj teh naselij naj zagotavlja bivalno kakovostne, prostorsko smotrne, predvsem pa ekonomsko najracionalnejše rešitve. Pri tem je ekonomska racionalnost dolgoročna kategorija, ki vključuje tudi kontekste vzdrževanja, principe ekologije, sonaravnosti in ohranitve razvojnih možnosti. Skozi celovito načrtovanje je potrebno zagotavljati:

- razvoj standarda, kakovosti javnega prostora - v smislu gabaritov, optimalnih kapacitet, opreme v smislu programov in s tem povezane hierarhije javnega prostora,
- razvoj meja naselbinskih struktur do odprtega prostora,
- razvoj razmerja vsake posamezne stavbe, programa do njenega vplivnega območja v vseh vidikih, tudi morfološko-strukturnem.

III. V smislu razvojno investicijskih ukrepov je v ospredju prenova obstoječih prostorskih resursov, kakovostna nadgradnja obstoječih sistemov in dopolnilni razvoj novih. To velja v prvi vrsti za infrastrukturo.

Razvojne pobude

S strani fizičnih in pravnih oseb je bilo za spremembo namenske rabe prostora pred začetkom postopka in še deloma v fazi izdelave strokovnih podlag podanih 126 pobud (vključno s pobudami občine in krajevnih skupnosti). Od teh jih je s pozitivno ali delno pozitivno opredelitvijo upoštevanih 62 (ali 31 %). Drugih pobud na podlagi ugotovitev iz strokovnih podlag, zakonskih in varstvenih omejitev ni bilo mogoče upoštevati.

Pri pripravi izvedbenega dela akta je bilo obravnavanih skupno 717 pobud. Poleg 126 prejetih pobud pravnih in fizičnih oseb je bilo večje število pobud opredeljenih v postopku priprave plana kot popravek in/ali uskladitev plana, ki se nanaša na zagotavljanje skladnosti akta z dejanskim stanjem v prostoru, ali pa so te pobude posledica uskladitve plana z zakonskimi podlagami. Tako predstavlja skoraj 200 pobud uskladitev plana z dejansko rabo in popravek plana, cca 50 pobud pa sodi v sklop sanacije razpršene gradnje, ki terjajo spremembo namenske rabe zemljišč. Pobude so bile opredeljene z namenom, da bo v OPN vzpostavljeno pravno stanje glede namenske rabe in pravnega statusa zemljišč z vidika možnosti posegov v prostor, graditve objektov in varstvenih pogojev, ki bo skladno z zakonskimi izhodišči.

Pomemben delež pobud je bil opredeljen v kontekstu prostorsko urbanistične sanacije namenske rabe prostora, pri kateri se za posamezna območja nezazidanih stavbnih zemljišč v planu opredli povrnitev statusa kmetijskega zemljišča. Tako se kar 312 pobud nanaša na renaturacijo stavbnih zemljišč.

Med pobudami za spremembo namembnosti je skupaj 123 takšnih, ki posegajo na najboljše kmetijska zemljišča. Prostorsko sosednje pobude, ki imajo pozitivno opredelitev z vidika poselitve, so obravnavane kot en poseg. Tako je na najboljših kmetijskih zemljiščih predvidenih 52 posegov na površini, manjši od 5000 m². Na površini, večji od 5000 m², je opredeljenih 10 posegov. Na varovanih območjih je obravnavanih 145 pobud.

Sanacija prostorskega plana

V fazi priprave osnutka akta je bilo z upoštevanjem strokovnih podlag in stanja v prostoru potrebno opraviti temeljito sanacijo stanja obstoječega prostorskega planskega akta občine po pravno formalni in vsebinski plati z vidika trajnostne naravnosti prostorskega načrta. V kontekst popravljanja stanja je bila opravljena uskladitev plana z dejanskim stanjem, kjer je to bilo mogoče, in popravek plana v smislu opredelitve območij razpršene poselitve pri obstoječih objektih na lokacijah z dokazanim izvorom v avtohtoni poselitvi, in določitve stavbnih zemljišč, ki bi kot taka morala biti opredeljena v že obstoječem planu. Vse tovrstne spremembe namenske rabe v odnosu do veljavnega prostorskega plana so bile procesirane kot planska sprememba in so evidentirane (v preglednici pobud v rubriki zelena namenska raba: končnica UP – uskladitev plana oz. POPR – popravek plana).

Ob tem je bila izvršena tudi vsebinska sanacija namenske rabe prostora tako, da je v status kmetijskih zemljišč povrnjen velik obseg zemljišč, ki so v veljavnem planu opredeljena kot stavbna (v preglednici pobud v rubriki – namen pobude).

Bilanca zemljišč

V veljavnem prostorskem planu občine, ki je topološko izčiščen in korigiran z upoštevanjem določil novega Pravilnika, je opredeljeno:

- Stavbna zemljišča	406,25 ha
- Kmetijske površine, delno gozd	3.593,11 ha
- Gozd	10.516,76 ha
- Območje voda	130,16 ha
- Druga zemljišča	5,95 ha
Skupaj	14.652,23 ha

Ob analizi stanja v prostoru je bil opravljena tudi analiza nezazidanih stavbnih zemljišč. Takšnih je 72,38 ha, kar predstavlja 18 % vseh stavbnih zemljišč. Vendar ocenjujemo, da je teh prostorskih rezerv manj, če upoštevamo zemljišča, za katere so investicije v pripravi, in zemljišča za katere naravne značilnosti otežujejo možnost pozidave. Ocenjujemo, da je v prostoru občine Kanal ob Soči realno na razpolago cca 10–12 % obstoječih stavbnih zemljišč. Ta obseg za dolgoročni razvoj ne bo zadostoval, predvsem z vidika usmerjanja poselitve v centralna naselja, zlasti Kanal in Deskle, kjer bo potrebno z novimi površinami zagotavljati ustrezno razmerje med površinami za bivanje, gospodarski razvoj, gospodarsko javno infrastrukturo ter razvoj družbenih dejavnosti.

Z novim prostorskim načrtom občine se zagotavlja 518,85 ha stavbnih zemljišč kar je za 112,60 ha več kot je stavbnih zemljišč v obstoječem planu. Pri tem so v navedenih spremembah upoštevani vsi popravki in uskladitve veljavnega plana s stanjem v prostoru vključno z ureditvijo stanja glede prometne, komunalne in energetske infrastrukture ter zelenih površin, kar predstavlja dobro polovico povečanja obsega sprememb namenske rabe prostora.

Predlog sprememb namenske rabe opredeljuje 51,56 ha novih stavbnih zemljišč. Hkrati je za renaturacijo (povrnitev stavbnega zemljišča v status kmetijskega zemljišča ali gozda) predlaganih 45,62 obstoječih stavbnih zemljišč.

Za nove posege je mogoča prerazporeditev zemljišč iz primarne rabe v stavbna zemljišča pretežno za namen bivanja (23,60 ha), centralne dejavnosti (7,36 ha), gospodarski razvoj (0,96 ha), posebna območja (0,26 ha) ter zelene površine (10,59 ha), za energetske infrastrukturo (0,68 ha) in okoljsko infrastrukturo (2,69 ha). Na območjih razpršene poselitve je opredeljenih 5,42 ha površin novih stavbnih zemljišč.

Največ novih stavbnih zemljišč se zagotavlja na najboljših kmetijskih zemljiščih K1 (26,84 ha) in na drugih kmetijskih zemljiščih K2 (23,79 ha). Druga stavbna zemljišča se zagotavljajo iz gozdov (0,93 ha).

V novem občinskem prostorskem načrtu (faza osnutka) obsega bilanca zemljišč po osnovni namenski rabi naslednje površine (na osnovi zadnjega digitalnega katastrskega načrta 2008):

- Stavbna zemljišča	518, 85 ha
- Kmetijske površine	3.459,66 ha
- Gozd	10.389,06 ha

- Območje voda	129,16 ha
- Druga zemljišča	156,37 ha
Skupaj	14.653,09 ha

Namenska raba

V aktu je prikazana namenska raba zemljišč, tako osnovna kot podrobna, kot jo predvideva Pravilnik. Temeljna je delitev na površine primarne rabe, kot so kmetijska (K1, K2), gozdna (G) in vodna (V) zemljišča, stavbna zemljišča. Stavbna zemljišča se razlikujejo glede na osnovni namen kot območja stanovanj (S), območja centralnih dejavnosti (C), območja proizvodnih dejavnosti (I), posebna območja (B), zelene površine (Z), prometne površine (P) in druge infrastrukture (komunikacijska – T, energetska – E, okoljska – O, vodna – VI. Območja za potrebe obrambe v naselju – F in zunaj naselja (f) v občini ni. Poleg navedenih so v grafičnih prikazih namenske rabe prikazana tudi območja drugih zemljišč s posebno namembnostjo, kot so: območja mineralnih surovin (L), območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (N) in druga območja (OO).

Skladno z osnovnimi izhodišči nadrejenih prostorskih aktov in zakonskih načel se razvoj poselitve usmerja v naselja, pri čemer je sanacija območij razpršene poselitve in razpršene gradnje eno osnovnih vodil, s katerimi se poskuša popraviti posledice stihijske urbanizacije iz preteklosti. Zato je bilo potrebno v aktu prikazati tudi vsa območja razpršene poselitve in razpršene gradnje, vključno z ukrepi za njihovo sanacijo in preprečitev nadaljevanja tovrstnih urbanizacijskih procesov. Najprimernejša oblika predvidenega ukrepa, v pretežni meri celo edina možna, je priprava OPPN za posamezno območje večjega ali manjšega dela naselja.

Varovanja

V prostoru se pri njegovi rabi srečuje vrsta dejavnikov, ki nastopajo v različnih vlogah in z različnimi interesi vplivajo na njegovo fizično podobo in uporabno vrednost, s spreminjanjem stanja pa zmanjšujejo njegovo primarno kakovost. Prav zaradi usklajevanja le teh in predvsem varovanja različnih vrednot v prostoru je na podlagi zakonskih določil potrebno ob pripravi OPN upoštevati omejitve in usmeritve z različnih področij. Akt tako v izhodišču upošteva določila varovanja s področja celostnega ohranjanja kulturne dediščine, varovanja in ohranjanja narave, varovanja okolja in naravnih dobrin (varovanje okolja, krajine, kmetijskih zemljišč, gozdov, voda, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, varovanje območij za potrebe obrambe). Hkrati so v aktu v kontekstu varovanja zdravja ljudi določeni prostorski izvedbeni pogoji, ki jih je potrebno upoštevati glede varstva pred požarom, svetlobnega onesnaževanja, seizmoloških, hidroloških in geotehničnih značilnosti zemljišč, osončenja, varstva pred hrupom in elektromagnetnim sevanjem.

Urejanje sfere javnega prostora in gospodarske javne infrastrukture

Akt v izvedbenem delu med drugimi merili in pogoji urejanja prostora opredeljuje usklajenost posegov v infrastrukturo, vlogo upravljavcev infrastrukture, pogoje oskrbe in priključevanja uporabnikov na različne vrste infrastrukturnih omrežij, naprav in objektov. Posebej so opredeljeni tudi splošni prostorski izvedbeni pogoji glede gradnje, obnove, vzdrževanja in rabe gospodarske javne infrastrukture, s katerimi se poleg pogojev umeščanja v prostor določajo medsebojna razmerja med njimi, saj se običajno umeščajo v skupne prostorske koridorje na istih površinah.

Enote urejanja prostora (EUP) in gradbene enote (GE)

Celoten prostor občine je razdeljen na enote urejanja prostora (EUP). EUP je območje, ki obsega naselje, del naselja ali odprti – naravni prostor z istim režimom urejanja. Na območju stavbnih zemljišč je lahko sestavljena iz ene ali več gradbenih enot (GE) – osnovnih urbanističnih sestavin naselja.

Na območju naravnega prostora in stavbnih zemljišč z enako podrobnejšo namensko rabo veljajo ista podrobna merila in pogoji urejanja. Območja razpršene poselitve in razpršene gradnje ter druga območja s skupnimi značilnostmi so določena kot samostojne EUP po načelu pretežnosti glede skupnih meril in pogojev urejanja. PIP, ki so opredeljeni v prostoru predvidenega OPPN, veljajo do sprejetja le tega. Usmeritve za pripravo OPPN so posebej opredeljene. EUP so prikazane na kartah izvedbenega dela.

Meje enot urejanja prostora so določene na zemljiških parcelah in topografskih podatkih v merilu 1:5000. Kjer podatek o zemljiških parcelah pozicijsko ni dovolj natančen, so uporabljeni izključno topografski podatki.

Prostorski izvedbeni pogoji (PIP) v območju EUP

Prostorski izvedbeni pogoji (v nadaljevanju PIP) v EUP so pogojeni z namensko rabo prostora, dejavnostmi v prostoru, obstoječimi vsebinami ter omejitvami v prostoru. Tako se določajo posebej za območja stavbnih zemljišč (poselitev) in posebej za ves preostali prostor. So podlaga za načrtovanje posegov v prostor in predpisujejo merila in pogoje razmerij med in na EUP glede parcelacije, priključevanja na javno infrastrukturo, varstva narave, varstva okolja in naravnih dobrin, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, potreb obrambe, ohranjanja kulturne dediščine ter načina umeščanja stavb glede lege, velikosti, oblikovanja.

Prostorski izvedbeni pogoji so vsebinsko izdelani dosledno po Pravilniku. Koncept PIP je po notranji organizaciji umerjen predvsem na kar najbolj pregledno in enostavno uporabo- ob tem pa se hkrati ne izgublja pravno določnost in vsebinsko natančnost določb. Ob tem so upoštevani različni prostorski konteksti na celotnem spektru potrebnih opredelitev: od urbanističnega oblikovanja, organizacije prostora, meril oblikovanja zunanjega prostora, vrste dopustnih posegov, vrst stavb, kategorij glede enostavnih, nezahtevnih, manj zahtevnih in zahtevnih objektov ipd. V tem kontekstu je izvedben, torej normativni del akta, ki je pravna podlaga za izdajo dovoljenj za posege v prostor, strukturiran iz načina uporabe akta, različnosti uporabnikov in specifičnosti strukture določil za posamezne segmente prostora v naslednje sklope: posebej za območja stavbnih zemljišč- za gradbene enote (GE), posebej za stavbna zemljišča – javni prostor in javno infrastrukturo ter posebej za zunanji, odprti prostor (kmetijska, gozdna, vodna zemljišča...).

Prostor stavbnih zemljišč, natančneje prostor gradbenih enot, je v praksi daleč največkrat predmet odločanja o posegih (celo do cca 80 % uporabe akta). V njem so določila opredeljena, prilagojena tako pravni materiji kot uporabnikom, na osnovno urbanistično celico – gradbeno enoto. Gradbene enote z enakimi PIP so grafično prikazane v eni EUP. Merila, opredeljena iz podrobnih strokovnih podlag, obdelane do ravni arhitekture (glej predvsem tematsko karto C, analiza arhitekturnih in urbanističnih tipov ter integralne analize naselij), določajo vse zahtevane parametre po pravilniku. Za ta namen so se tudi v praksi že potrdili t.i. pravni modeli urejanja gradbenih enot,

stavb, ki v tem odloku določajo robne pogoje posegov. Investitor gre lahko pri posameznem posegu (preko projekta) znotraj maksimalnih pogojev, natančno opredeljenih v PIP, do tam kolikor pač rabi. Tudi določene druge posebnosti v formi PIP izhajajo dosledno bodisi iz značaja problematike, bodisi iz pravnih možnosti dovolj natančne opredelitve. Tako je npr. regulator gostote pozidave, še posebej v ruralnem prostoru, med drugim določen z univerzalnim kriterijem obveznega zagotavljanja notranjega dvorišča – nove stavbe se na GE preprosto lahko gradijo, v kolikor je notranje dvorišče mogoče zagotoviti/zgraditi. Mehanizem je v tem primeru uporaben, ker so določena tudi velikostna merila stavb in odmiki od parcelnih meja oziroma od javnega prostora.

Merila stavbne strukture pa predvsem določajo morfološke parametre gradbene enote kot celote in njena prostorska razmerja – vplive na sosednje parcele, javni prostor, krajino streh... V celoten koncept PIP za gradbeno enoto je vgrajen tudi zelo pomemben mehanizem sanacije degradacij naselij, kjer gre za neustrezno locirano stavbno strukturo, javne dejavnosti, razmerje stavbne strukture do javnega prostora – pri tem so izhodiščna konceptualna, oblikovna in programska merila glavne stavbe, pomožne stavbe oziroma primarnega oziroma sekundarnega dela gradbene enote. Gre torej za mehanizem sanacij, ki jih je v klasično strukturiranih izvornih naseljih vnesel modernizem s prekinitvijo vezi med urbanizmom in arhitekturo. Ta regulator sanacije je le eden v vrsti zelo pomembnih mehanizmov, s katerimi se zagotavlja sanacija degradacij skozi vsako posamično investicijo – in to brez posebnih dodatnih stroškov za investitorja.

Če ima gradbena enota vedno znanega lastnika in s tem specifičen način obravnave (praviloma zasebnega interesa), kjer merila PIP določajo meje sfere zasebnega v razmerju do sfere javnega, pa je javni prostor in javna infrastruktura domena uporabe vseh pod enakimi pogoji. Hkrati ima načeloma vedno upravljavca – institucijo s pooblastili upravljanja. Poleg tega pa so posegi vanj, ki so predmet odločanja v upravnih postopkih ali drugi instrumenti reguliranja, povsem drugačnega značaja, tudi v povsem gradbeno tehničnem smislu- praviloma gre namreč za nizke gradnje, za drugačen pristop pri (javnem) odločanju ipd. Zato so merila za ta segment posegov v prostoru povsem ločena.

Tretja kategorija pa je preostali zunanji prostor občine, izven stavbnih zemljišč – prostor kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih zemljišč. Tu so merila opredeljena vezano na prikaz podrobne namenske rabe. Za posebne določbe znotraj njih pa so opredeljena podobmočja, za katera so pač opredeljeni tipi načinov urejanja oziroma/in posebna merila in pogoji.

Način urejanja

OPN določa na ravni EUP tudi način urejanja s prostorskimi izvedbenimi pogoji (PIP) in z občinskimi podrobnimi prostorskimi načrti (OPPN). Vsebine PIP so vključene v izvedbeni del akta tako, da so merila in pogoji urejanja prostora v takih območjih opredeljeni tako natančno, da je akt v tem delu neposredna podlaga za pridobitev dovoljenja za poseg v prostor.

V aktu se določajo območja, za katere je predvidena priprava podrobnejšega načrta, to je OPPN. Na teh območjih bo poseg v prostor možno izvesti le v skladu z določili, ki jih bo opredelil tak načrt. Vendar je pri tem potrebno poudariti, da je raba prostora do

sprejema takšnega akta mogoča skladno s splošnimi določili OPN glede namenske rabe, posegi pa so omejeni na redno vzdrževanje objektov in zagotavljanje njihove normalne uporabe.

Urejanje prostora z OPPN

Kompleksnost rabe prostora praviloma zahteva poglobljeno načrtovanje na podlagi analitičnih ugotovitev in predpostavk ter upoštevanje številnih dejavnikov, ki v prostoru nastopajo na različnih ravneh. Za kakovostno načrtovanje prihodnjih ureditev prostora, ki se bodo šele zgodile ob uresničevanju interesov investitorjev in za zagotovitev varovanja javnega interesa, je z zakonom določena najprimernejša oblika urejanja prostora z podrobnejšim izvedbenim aktom (OPPN). Ta oblika sicer ni edina, možno je urejanje tudi z določili o PIP v izvedbenem delu akta, vendar takrat, ko so v prostoru razmerja med dejavniki fizične strukture in javni prostor v pretežni meri že vzpostavljeni. Pri posegih v nov naravni prostor, praviloma v večjem obsegu od 1 ha, je potrebna priprava podrobnejšega akta. Primerna je ob posegih na manjša območja, če ti vplivajo in deloma posegajo na že obstoječe pozidano območje. Priprava OPPN se izkazuje kot nujna tudi v primerih programskega prestrukturiranja delov naselij, sanacij degradiranega stanja v nekem območju, sanaciji prostora razpršene poselitve in razpršene gradnje, revitalizaciji starih jeder naselij itd.

S pripravo OPPN je načeloma mogoče začeti takoj oz. v trenutku, ko pri lastnikih zemljišč oz. investitorjih dozori odločitev o pripravi oziroma/in ko jo sprejme občina. Na območjih v EUP, ki vključujejo dele naselij z obstoječo stavbno strukturo, hkrati pa je tam predpisana tudi priprava OPPN (predvidoma predvsem z namenom sanacije in prenove stavbnega fonda ter regulacije javnega prostora) so opredeljena aktivna določila PIP. Na teh območjih razvoj in raba prostora nista omejena, vendar so z določitvijo predpisane priprave OPPN dane usmeritve za celovito obravnavo takega območja. Območja predvidenih OPPN so prikazana v kartah izvedbenega dela akta.

Na območju občine se v tej fazi postopka predvidevajo naslednji OPPN:

OZNAKA OPPN

OPPN-15-1: Plave zahod

OPPN-12-1: SS Levpa

OPPN-12-2: SORG Bizjaki

OPPN-8-1: SS Kal nad Kanalom

OPPN-8-2: SS Koprušče

OPPN-3-1: SS Avče

OPPN-6-1: SORG Ročinj jug

OPPN-6-2: SORG Ročinj vzhod

OPPN-8-3: SORG Murovci

OPPN-15-2: SORG Plave vzhod

OPPN-31-1: SORG Močila zahod

OPPN-31-2: SORG Močila vzhod

OPPN-7-1: SORG Gorenja vas

OPPN-13-1: SORG Lig jug

OPPN-5-1: Kamnoloma Rodež in Perunk

OPPN-13-2: SORG Lig sever

OPPN-1-1: SORG Ajba
OPPN-14-1: SS Bahovišče
OPPN-5-2: CU Deskle
OPPN-5-3: SS Deskle
OPPN-5-4: Deskle JV
OPPN-32-1: SORG Robidni Breg
OPPN-10-1:CU Kanal jug
OPPN-2-1: GC Anhovo
OPPN-10-2: DSO Kanal
OPPN-8-4: SS Bahovišče
OPPN-8-5: SS Cvetrež
OPPN-12-2: SS Mešnjak

VI. Ocena finančnih in drugih posledic

Sam OPN po sprejemu in uveljavitvi ne bo imel neposrednih finančnih in drugih posledic za občinski proračun. Pričakovani pa so njegovi posredni pozitivni učinki, ki se bodo skozi dolgoročno usmerjen prostorski razvoj odrazili tudi na prihodke in odhodke lokalne skupnosti. Te učinke je mogoče nakazati predvsem skozi vpliv na povečan priliv davkov in prispevkov iz naslova rabe zazidanih in nezazidanih stavbnih zemljišč ter uveljavitev komunalnega prispevka investitorjev oz skozi gradnjo omrežij, objektov in naprav gospodarske javne infrastrukture. Nenazadnje je naravnan tako, da bo njegovo uresničevanje posredno bistveno prispevalo k racionalnejši gradnji nove in izrabi obstoječe komunalne infrastrukture občine. K trajnostnemu razvoju naravnan prostorski načrt je gotovo najpomembnejši mehanizem za zagotavljanje kakovostnega razvoja naselij in izboljševanje pogojev za bivanje, za zagotavljanje gospodarske rasti in varovanja okolja. Tako je mogoče pričakovati pozitivne sinergijske učinke načrtovanih ureditev na splošen družbeni razvoj v občini in regiji.